

Domácí násilí ve Zlínském kraji

Aneta Kleinová

Bakalářská práce
2021

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav zdravotnických věd

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Aneta Kleinová**
Osobní číslo: **H18011**
Studijní program: **B5350 Zdravotně sociální péče**
Studijní obor: **Zdravotně sociální pracovník**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Domácí násilí ve Zlínském kraji**

Zásady pro vypracování

Rešerše literatury.

Vymezení pojmů a teoretických východisek v oblasti domácího násilí ve Zlínském kraji.

Příprava metodiky kvantitativního výzkumu.

Formulace kritérií pro výběr respondentů.

Realizace kvantitativního výzkumu technikou dotazníku.

Zpracování, vyhodnocení a interpretace získaných dat.

Prezentace výsledků výzkumu a jejich shrnutí.

Forma zpracování bakalářské práce: **Tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- BURIÁNEK, J., S. PIKÁLKOVÁ and Z. PODANÁ. *Abused, Batterers, or Stalked: Violence in Intimate Partner Relations Gendered*. Praha: Karolinum, 2015. 172s. ISBN 978-80-246-3163-9.
- CALLAGHAN, J. E. M., L. C. FELLIN and J. H. ALEXANDER. Promoting Resilience and Agency in Children and Young People Who Have Experienced Domestic Violence and Abuse: the „MPOWER“ Intervention. *Journal of Family Violence*, 2019, vol. 34, no.6, p. 521-537. ISSN 08857482. DOI:10.1007/s10896-018-0025-x.
- MÁTEL, A. *Teorie sociální práce I: Sociální práce jako profese, akademická disciplína a vědní obor*. Praha: Grada, 2019. 208s. ISBN 978-80-271-2220-2.
- ŠEVČÍK, D. a N. ŠPATENKOVÁ, a kol. *Domácí násilí: Kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. 192s. ISBN 978-80-7367-690-3.
- ŠPATENKOVÁ, N., a kol. *Krize a krizová intervence*. Praha: Grada, 2017. 288s. ISBN 978-80-247-5327-0.

Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Libor Šnědar, Ph.D.**
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva

Datum zadání bakalářské práce: **16. října 2020**
Termín odevzdání bakalářské práce: **14. května 2021**

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

PhDr. Pavla Kudlová, Ph.D.
ředitelka ústavu

Ve Zlíně dne 7. ledna 2021

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně

.....

1) Zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídně k vyšší výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Bakalářská práce je zaměřena na problematiku domácího násilí. Cílem práce je analyzovat problematiku domácího násilí ve Zlínském kraji, a to u žen jako u obětí domácího násilí a navrhnout možná opatření zejména v oblasti prevence tohoto negativního společenského jevu. Chceme si ověřit výskyt tohoto jevu a jeho prognózu. Ve své teoretické části se zabývá fenoménem domácího násilí, příčinami a znaky domácího násilí. Vymezili jsme také pomoc obětem pomocí krizové intervence. Praktická část je vytvořena prostřednictvím kvantitativního výzkumu, za využití techniky dotazníku. Mezi oblasti, které byly výzkumem sledovány, patří: časová kauzalita násilí, formy a projevy domácího násilí, důvody domácího násilí, pomoc při domácím násilí, povědomí o institucích zabývajících se domácím násilím apod.

Klíčová slova: domácí násilí, oběť, agresor, znaky domácího násilí, formy domácího násilí, domácí násilí páchané na ženách, syndrom týrané ženy, krizová intervence

ABSTRACT

The bachelor thesis is focused on the issue of domestic violence. The aim of the work is to analyze the issue of domestic violence in the Zlín region, especially in women as victims of domestic violence and to suggest possible measures, especially in the field of prevention of this negative social phenomenon. We want to verify the occurrence of this phenomenon and its prognosis. In the theoretical part it deals with the phenomenon of domestic violence, causes and signs of domestic violence. We have also defined assistance for victims through the crisis intervention. The practical part is created through quantitative research, using the technique of a questionnaire. Areas that were monitored by the research include: time causality of violence, forms and manifestations of domestic violence, reasons for domestic violence, assistance in domestic violence, awareness of institutions dealing with domestic violence etc.

Keywords: domestic violence, victim, aggressor, signs of domestic violence, forms of domestic violence, domestic violence against women, the battered woman syndrome, crisis intervention

Poděkování

Zde bych velmi ráda poděkovala JUDr. Liboru Šnédarovi, Ph.D., za jeho odborné vedení mé bakalářské práce, věnovaný čas, cenné rady, ochotu, vstřícnost a rovněž připomínky, které vedly ke zkvalitnění této práce. Nemalé díky patří i mé rodině, která mě při studiu nesmírně podporovala.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 DOMÁCÍ NÁSILÍ	12
1.1 PŘÍČINY VZNIKU DOMÁCÍHO NÁSILÍ	13
1.2 ZNAKY DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	14
1.3 FORMY DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	14
1.4 SYNDROM TÝRANÉ ŽENY	20
1.5 CHARAKTERISTIKA NÁSILNÝCH PARTNERŮ	21
1.6 INSTITUT VYKÁZÁNÍ.....	22
1.7 ROLE SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA ZAMĚŘENÉHO NA PRÁCI S OSOBAMI OHROŽENÝMI DOMÁCÍM NÁSILÍM	23
1.8 DOMÁCÍ NÁSILÍ VE ZLÍNSKÉM KRAJI	24
1.9 VLIV PANDEMIE NA DOMÁCÍ NÁSILÍ NA ŽENÁCH	25
1.10 ORGANIZACE ZABÝVAJÍCÍ SE DOMÁCÍM NÁSILÍM	26
2 KRIZOVÁ INTERVENCE	28
2.1 SPECIFICKÉ ZNAKY KRIZOVÉ INTERVENCE	28
2.2 KRIZOVÁ INTERVENCE V PŘÍPADĚ NÁSILÍ PÁCHANÉHO NA ŽENÁCH.....	29
2.3 POMOC SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA ŽENĚ NA ÚTĚKU OD AGRESORA	30
II PRAKTICKÁ ČÁST	33
3 METODIKA VÝZKUMU	34
3.1 CÍL VÝZKUMU	35
3.2 CHARAKTERISTIKA ZKOUMANÉHO VZORKU	36
3.3 ORGANIZACE VÝZKUMU.....	36
3.4 ZPRACOVÁNÍ A ANALÝZA DAT	38
3.5 EVALUACE VÝZKUMU	58
3.6 DISKUZE.....	61
3.7 DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	62
ZÁVĚR	64
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	66
INTERNETOVÉ ZDROJE	68
SEZNAM OBRÁZKŮ	70
SEZNAM PŘÍLOH	71

ÚVOD

Téma této předložené bakalářské práce je věnováno problematice domácího násilí. Zaměřujeme se především na ženy, které jsou nejčastějšími oběťmi domácího násilí. Tento negativní jev je ve společnosti stále opomíjen, proto je nezbytně nutné, abychom této skutečnosti věnovali dostatečnou pozornost. Domácí násilí se vyskytuje napříč všemi vrstvami společnosti, není to zpravidla jen v chudších rodinách. S násilím se setkáváme i u lidí, kteří jsou vysoce vzdělání a jsou velmi dobře finančně zabezpečeni. Není rozhodující ani to, zdali partner užívá alkohol či nikoliv. Proto se domácí násilí může dostat do života komukoliv bez jakýchkoliv výjimek. Zásadním problémem je zde to, že se násilí projevuje pouze za zavřenými dveřmi domácnosti a nikdo zvenčí nemá sebemenší ponětí, co se tam může odehrávat. Na základě těchto skutečností jsme se rozhodli věnovat pozornost, jak se domácí násilí vyvíjí nadále.

Téma práce bylo zvoleno, v důsledku jeho aktuálnosti. V dnešní době, kdy se setkáváme s izolací v domácnostech z důvodu COVID-19, se násilí může ještě mnohem „lépe“ utajit. Autorka práce se této problematice věnuje, jelikož jí je toto téma velmi blízké, z důvodu osobních zkušeností ze svého okolí.

Práce je rozdělena do dvou základních oblastí, a to do teoretické a praktické části. Teoretická část má za úkol uvést Vás do problematiky domácího násilí, a to především u žen jako obětí. Zdrojem této části byla odborná literatura. Zahrnut je zde i institut vykazání, což je nejpoužívanějším preventivním opatřením policie České republiky k ochraně ohrožených osob. Představeny jsou zde i některé pomáhající instituce, které se zabývají tímto celospolečenským problémem. Nermalou pozornost věnujeme v teoretické části krizové intervenci, která je pro oběti domácího násilí velmi podstatná, tak jako práce sociálního pracovníka. Praktická část je zaměřena na vlastní výzkum, kdy jsme pomocí dotazníkového šetření oslovovaly ženy, které se staly oběťmi domácího násilí, a to specificky ve Zlínském kraji. Technika dotazníku byla zvolena na základě toho, že ženy měly zajištěnou stoprocentní anonymitu a na základě předpokladu velké návratnosti. Cílem práce je analyzovat problematiku domácího násilí ve Zlínském kraji, a to u žen jako u obětí domácího násilí a navrhnout možná opatření zejména v oblasti prevence tohoto negativního společenského jevu. Chceme si ověřit výskyt této problematiky a její prognózu. Výsledná data jsou zpracována v přehledných grafech s jejich okomentováním a ve výzkumných otázkách.

Na závěr se věnujeme diskuzi na dané téma a následně i doporučení pro praxi, které vychází z provedeného dotazníkového šetření a jeho výsledků, což by mohlo vést k většímu obeznámení o této problematice. Získané výsledky snad napomohou k tomu, aby bylo ve Zlínském kraji k dispozici dostatečné množství odpovídajících služeb pro oběti domácího násilí.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 DOMÁCÍ NÁSILÍ

Nynější statistiky výskytu domácího násilí poukazují na fakt, že se tento nežádoucí společenský jev neustále rozšiřuje. Dlouho se bralo za samozřejmost, že „v dobrých rodinách se nic takového neděje“, dnes se ale postoje změnilo. Připouštíme tu skutečnost, že domácí násilí se může odehrávat ve všech rodinách a může jít o násilí fyzické, psychické, sociální, ekonomické či sexuální. Domácí násilí se objevuje v rodinách bez ohledu na socioekonomické, geografické, rasové, genderové či věkové charakteristiky. Násilím může být ohrožena jakákoliv osoba, ale některé osoby jsou násilím v rodině ohroženy více než jiné:

Ženy – nejčastějšími oběťmi domácího násilí. Vysoce ohroženy jsou ženy, které se s domácím násilím setkaly již v dětství, které se velmi brzy vdaly, které otěhotněly ve velmi krátké době vztahu, nebo které vyrůstaly v problémové rodině. Dále jsou ohroženy ženy, jejichž partner je závislý na alkoholu nebo drogách, je promiskuitní nebo se vyžívá v neobvyklých sexuálních praktikách. Naopak i ty ženy, které jsou závislé na drogách, mají deprese, úzkosti nebo vykazují sebevražedné chování jsou vysoce ohroženy násilím. (Ševčík, Špatenková a kol., 2011) Proto jsme také zaměřili náš výzkum na domácí násilí páchané na ženách.

Muži – u postarších nebo invalidních mužů je větší pravděpodobnost domácího násilí. (Špatenková, 2011) U mužů můžeme nalézt některé rizikové faktory, které zvyšují nebezpečí týrání jako je například deprese, závislost, extrémní pasivita, poddajnost a někdy se můžeme setkat s pojmem „hodný, až hloupý“. Tito muži uvádí, že kdyby se jakýmkoliv způsobem bránili násilí své partnerky, tak by jí mohli ublížit, a to nechtějí. (Ševčík, Špatenková a kol., 2011)

Děti – v problémových rodinách jsou děti více ohroženy násilím a také, pokud matka dítěte je taktéž týraná. Vysoce ohrožené jsou ty děti, které vyrůstají ve špatných podmínkách, s otčímem nebo trpí zdravotním, mentálním nebo psychosociálním problémem. (Ševčík, Špatenková a kol., 2011)

Senioři – zejména nesoběstační, závislí senioři, kteří jsou závislí na pomoci druhé fyzické osoby, jsou velmi často oběťmi domácího násilí, a to ze strany dětí, vnuků nebo jiných pečujících osob. Je to tím, že nedokážou dostatečně signalizovat své potřeby, jsou nerespektováni, a tak ohroženi týráním, zneužíváním a zanedbáváním. (Ivanová, Špatenková

a Bužgová, 2009) Mezi další rizikové faktory patří agresivita či nepřátelské jednání vůči druhým lidem, dezorientace a neobvyklé jednání. (Špatenková, 2011)

Zdravotně postižené osoby – vysokým rizikem výskytu domácího násilí jsou osoby, které vyžadují neustálou péči rodiny, jelikož nezvládnou běžnou obsluhu o svou osobu. (Kalvach, 2008) Tato náročná zátěžová situace je pro rodinu velice vysilující a frustrující, proto se zde může schylovat k násilnému činu. (Hafen a Frandsen, 1985)

1.1 Příčiny vzniku domácího násilí

Nelze jednoznačně označit jednu příčinu vzniku domácího násilí. Je to podmíněno vícero faktory. Ke vzniku násilí vede soubor více vlivů. Domácí násilí musíme zasadit do společenského kulturního kontextu, abychom se mohli zabývat jeho příčinami. Dříve bylo domácí násilí vnímáno jako charakteristický produkt patriarchální společnosti. Šlo o uplatnění moci, kontroly a role ve společnosti. Dnes se ale bavíme o více příčinách, které se vzájemně prolínají. Řadíme sem například náročné životní situace, přesahující adaptační možnosti jedince, jako je ztráta zaměstnání, dluhy, finanční problémy apod. (Huňková a Voňková, 2004)

Společnost je stále benevolentní k domácímu násilí, protože se to odehrává za zavřenými dveřmi. Společnost tabuizuje a je lhostejná k okolí, poněvadž se jí problém přímo netýká. A navíc se muž bere jako hlava rodiny, kdy rozhoduje o jejím uspořádání a vedení. Jako další příčinu uvádíme rodinnou výchovu. Její vztahy uvnitř rodiny zásadně ovlivňují chování v rodině. Zásadním faktorem je zde, kdo uplatňuje moc a kontrolu v rodině, a to především mezi dospělými partnery. Dochází zde k transgeneračnímu přenosu, kdy si potomci vtisknou násilné vzorce jednání od jejich rodičů (např. dívka se ztotožňuje s matkou, jakožto s obětí a chlapec se ztotožňuje s otcem, jakožto s agresorem). Osobnostní charakteristika násilníka je dalším důležitým faktorem. Jedná se především o povahové zvláštnosti agresora jako např. sklon k agresivnímu chování, závislost na návykových látkách, labilita, psychické onemocnění, sebestřednost anebo přehnaná žárlivost. (Huňková a Voňková, 2004) Charakteristiku násilného partnera si přiblížíme v jedné z následujících podkapitol.

Stísněný prostor a omezení pohybu, kdy hovoříme o stresu z hustoty, omezení či utlačování, bývá častou příčinou vzniku agrese. Malé prostory k bydlení, zúžená finanční situace, omezování v práci a v životních kvalitách, vyvolává v jedinci nejprve odpor a poté se může přeměnit na agresi, pokud nenalézá žádná vhodná řešení situace. Rodina se poté

jeví jako klidný prostor, který poskytuje pocit bezpečí a po násilném činu nehrozí agresorovi zdánlivě žádný postih, jelikož se jedná o uzavřenou skupinu. (Čírtková, 2000)

1.2 Znaký domáciho násilí

Aliance proti domácímu násilí (2006) vymezuje charakteristické znaky domácího násilí následovně:

- **Opakování a dlouhodobost** – z jednoho násilného činu jakéhokoli charakteru ještě nelze rozeznat, zdali se jedná o domácí násilí. Může to však být jeho počátek.
- **Eskalace** – domácí násilí se zesiluje od útoku proti lidské důstojnosti k fyzickým útokům až k závažným trestným činům ohrožujícím zdraví a život.
- **Jasně a nezpochybnitelné rozdělení rolí na ohroženou osobu a násilnou osobu** – domácí násilím nejsou vzájemná napadání, hádky, rvačky, spory, kde je rovné nebo střídavé postavení stran incidentu.
- **Neveřejnost** – domácí násilí probíhá zpravidla za zavřenými dveřmi bytu či domu, mimo společnost.

Dalo by se vyjmenovat mnoho dalších znaků, ale tyto znaky jsou nejtypičtější pro domácí násilí. Důležité je tedy rozlišit, jestli se jedná o domácí násilí; pokud by se násilí u partnerů střídalo a bylo by vzájemné, jednalo by se o jinou formu partnerského násilí. (Čírtková, 2008)

1.3 Formy domácího násilí

Psychické násilí

Domácí násilí zahrnuje různé podoby narušených partnerských vztahů. Podstatný pro jeho diagnostiku je tak závažný stupeň narušení vzájemného soužití, že překračuje rámec soukromých věcí, a proto je vyžadován specifický zásah policie, soudů a sociálních služeb. V první řadě je důležitá skutečnost, že dochází k opakovanému a jednostrannému ubližování jednoho partnera druhým.

Psychické týrání nastává ve 100 % případů domácího násilí. Jakékoliv násilí na partnerovi, ať už má jakoukoliv podobu, obsahuje vždy i známky psychického násilí. Oběť se musí vyrovnávat s tím, že její partner, nyní již agresor, jí ubližuje, což ji vede k psychické destabilizaci, či přímo k traumatizaci. Ryze psychické násilí, kde je zcela nepřítomné fyzické

násilí, je velmi vzácné a vyskytuje se výjimečně. Jevová pestrost psychického násilí je skutečně hojná. Za psychické týrání je pokládáno takové jednání, které způsobuje agresor oběti emocionální újmu, tj. například snížené sebevědomí, pocit méněcennosti, ztráta radosti ze života, ztráta životní pohody, ztráta duševní rovnováhy, strach z partnera, ale také nezdravá závislost na partnerovi, neschopnost sama rozhodovat, což může vést až k suicidálním a homicidálním sklonům. (Čírtková, 2008)

Konkrétní projevy psychického násilí

- Zraňující, devalvující, urážlivá komunikace (ponižování, nepřetržitá kritika všeho, co oběť udělá, zesměšňování, nadávky)
- Ignorování, odmítání komunikace, přehlížení, přeručování faktů (polopravdy a lži)
- Odepírání základních práv a svobod, odepírání možnosti se podílet na spolurozhodování, nesmyslné omezování, zakazování sociálních kontaktů, blokování seberealizace
- Obviňování a manipulování (oběť je nerozvázně obviňována z běžných životních problémů, ale i z neúspěchů tyрана)
- Vyhrožování, vydírání, zastrasování (rozvodem, odepírání styku s dětmi, vyhrožování sebevraždou či vraždou)
- Přemrštěná kontrola (pohyb oběti mimo domov, zacházení s financemi)
- Psychické týrání za úspěch oběti, za její oblíbenost ve společnosti
- Ruinování oblíbených věcí oběti, ubližování domácím mazlíčkům
- Stalking (sledování a pronásledování oběti, slídění) (Čírtková, 2008)

Výhrůžky a nátlak

Agresor oběti vyhrožuje, že udělá něco, co ji citově zraní. Vyhrožuje jí, že jí vezme děti, že od ní odejde, že spáchá sebevraždu. Když oběť donutí udělat nelegální věc, vyhrožuje jí tím, že ji udá na policii. Oběť je tímto chováním a terorizováním úplně paralyzovaná a nemá jinou možnost než se podrobit násilníkovi. Oběť nemůže partnera opustit, protože věří v to, že ji najde a ublíží jí. Pomoc od druhých nepřipadá také v úvahu, protože by ohrozila i je. Oběť je tak nuce stále setrvávat s agresorem a jeho moc se stále zvětšuje.

Tímto se vyhrožování a nátlak stává velmi manipulativní technikou. Výhrůžkami dostává násilník svou oběť do strachu, že když neudělá, to, co chce, tak se stane něco

strašného. Vyhrožování je velmi efektivní nátlak. Strach se z oběti jen tak neztratí, tak jako například monokly nebo pohmožděniny. Strach se více a více kumuluje v oběti a ta má pak stále více větší problém vyhledat pomoc. (Marvánová-Vargová, Pokorná a Toufarová, 2008)

Zastrašování

Násilník si zastrašováním ověřuje svoji moc, kterou dosáhl v minulosti díky svému násilí. Při zastrašování se oběť agresora bojí a obává se dalšího násilí. Snaží se předejít dalšímu útoku. Muž sám rozhoduje o tom, kdy se rány do polštáře změň v rány do partnerky. Když už jednou svou ženu napadnul, dříve nebo později se to bude znovu opakovat.

Žena po krátké době v abusivním vztahu dokáže rozpoznat, s jakou náladou přichází partner domů. Všimá si, jak muž parkuje, jak se doma vysvléká, jaký má výraz, jak s partnerkou mluví. Odhadne, kdy se má připravit na zbití nebo kdy nemá partnerovi chodit na oči.

Pachatelé domácího násilí se často hájí tím, že přece už partnerce slíbili, že už to neudělají, a že tomu musí věřit. Bohužel žena si tím nemůže být vůbec jistá, když už to tolikrát v minulosti porušil. Sám pachatel si ovšem taky není jistý tím, že to, co slíbil, dodrží. (Marvánová-Vargová, Pokorná a Toufarová, 2008)

Využívání mužských privilegií

Muži berou jako samozřejmost, že jsou hlavou rodiny, a že jejich rozhodnutí je zákonem pro celou rodinu a všichni se tím budou řídit. Pokud tomu tak není, tak je zle. Myslí si, že musí neustále na děti a ženu dohlížet, a aby děti a žena muži ve všem vyhověly, aby mu neodporovaly a byly vlastně v podstatě jeho otroky.

Přestože se v dnešní době mění genderové role, většina mužů stále zastává tradiční předpoklad, že rozhodování je jejich výhradní právo a nad ním nemůže nikdo jiný být. Pokud cítí, že jejich autorita může být ohrožena, okamžitě se schýlí k násilnému chování, aby si „sjednal pořádek“. Žena tak postupně ztrácí víru v sama sebe, myslí si, že je neschopná a tím spíše si netroufá muže nařknout či od něj odejít. (Marvánová-Vargová, Pokorná a Toufarová, 2008)

Popírání a obviňování

Pachatel domácího násilí velmi často bagatelizuje míru násilí, kterou použil anebo dokonce úplně popírá, že k nějakému násilnému činu došlo. Odmítá přijmout odpovědnost za své chování a obviňuje svou partnerku za jeho násilné chování. Za vše může ona.

Následná terapie násilníka nezmění, pokud nepřijme své chování a nebude se chtít sám změnit. Zásadní pro další práci s agresorem je, aby si on sám přiznal své chyby, aby za to přijal odpovědnost a mohl na sobě začít pracovat. Proces odhodlávání a připouštění si chyb je pro agresora velmi složitý a zdlouhavý.

Zdá se, že většina násilníků je v hloubi duše nešťastná a nespokojená, proto si to vybijí na partnerce. Když si to agresor uvědomí, mohlo by dojít k nějakému pokroku a k řešení této situace. Agresor by si mohl uvědomit svoje chyby a tím by se to mohlo stát jeho úlevou od mnoha negativních pocitů. Každý násilník má v sobě pevně zabudované to, aby se vyhnul sebezpytování, vždy se bude snažit všelijak se vymlouvat a vyjednávat, aby upevnil toto své pracně vybudované opevnění kolem svého já. (Marvánová-Vargová, Pokorná a Toufarová, 2008)

Sociální násilí

Násilník se snaží postupně získat absolutní moc nad týranou obětí tím, že ji izoluje od ostatní společnosti i od rodiny a přátel, zahrnuje to též využívání dětí a jiných osob jako prostředek k nátlaku. (Ševčík, Špatenková a kol., 2011)

Izolace

Izolace je důsledkem domácího násilí. Většina násilníků se snaží svou partnerku odříznout od společnosti, od zaměstnání, od lidí, od pramenů, které by ji vedly ke svobodnému myšlení. Neustále ji hlídá. Izoluje ji od všech a od všeho. Kontroluje, co oběť dělá, její poštu, její mobilní telefon, s kým se stýká a také kam chodí, pokud ji ještě někde pouští. Brání jí v její svobodě. Zabraňuje jí „v zájmu rodiny“ v jakýchkoliv aktivitách mimo domov, když nejdou spolu, například pokud jde o návštěvy, zábavy, zaměstnání či vzdělávání. Opodstatňuje to svou bezmeznou láskou k ní a oběť se nechává svázat řečmi od agresora v tom nejlepším zájmu, že to s ní myslí dobře. (Marvánová-Vargová, Pokorná a Toufarová, 2008)

Využívání dětí

Pokud jsou v partnerství děti, tak se násilník snaží vyvolat pocity viny vůči nim. Namlouvá jí a obviňuje ji z toho, že je špatná matka, že se o ně nedokáže postarat. Pokud partneři již žijí odděleně, může agresor navádět děti proti ní. Vyhrožuje jí, že se s dětmi už nebude stýkat, že se postará o to, že je soud svěří do výhradní péče otce anebo dokonce, že děti unese a ublíží jim.

Násilníci si jsou velmi dobře vědomi pouta mezi dětmi a rodiči. Takhle může matku tyranizovat, a tvrdit, že při soudu budou děti nejvíce trpět, že to jim nemůže udělat. Takové prohlášení však většinou ženu zlomí a podvolí se násilníkovi, než že by udělal jakýkoliv krok ve svém zájmu.

Většina násilníků však vystupuje jako milující a svědomití otci, kterým záleží na dětech a nikdy by jim neublížili a jednají jen v tom jejich nejlepším zájmu. Bohužel pro většinu z nich se jedná o přesný opak a děti představují jen poslední část partnerky, přes kterou se k ní můžou dostat, a tak ji ovládat. (Marvánová-Vargová, Pokorná a Toufarová, 2008)

Fyzické násilí

Agresoři většinou klasifikují své násilné chování buď jako samovolnou reakci na nepřijatelnou situaci, ve které na chvíli ztratí kontrolu nad svými úsudky, nebo jako na pochopitelnou reakci na situace, ve které jim bylo ukřivděno. Násilníci často používají klišé typu „prostě jsem vybuchl“, většinou mají na mysli, že zrovna v tu chvíli započalo agresivní chování vůči partnerce. Tato slova jsou charakteristickými příklady bagatelizace a popírání agrese, a úmyslu získat kontrolu nad situací, nebo se pomstít či potrestat svou partnerku. Násilník však neztrácí ani tak kontrolu nad sebou, ale spíše ztrácí kontrolu nad situací, či nad svou partnerkou, a to ho přivádí k výbuchu. Agresor si myslí, že má právo kontrolovat chování své partnerky, její pocity a postoje, a tak se unáhluje k násilí, čím se přesvědčuje, že je to oprávněný způsob k dosažení nadřazené pozice nad partnerkou.

Pokud si agresor stojí zatím, že jeho chování byl jen nekontrolovatelný hněv, kdo způsobil násilí, a ne on, tak se necítí být odpovědný za své činy a ani není schopen se změnit. (Marvánová-Vargová, Pokorná a Toufarová, 2008)

Konkrétní projevy fyzického násilí

- Pošťuchování, strkání
- Štípání
- Tahání za vlasy
- Facky, rány pěstí
- Kopání
- Házení po oběti různými objekty

- Škracení, dušení
- Pálení cigaretou
- Útok nožem či jinou zbraní (Marvánová-Vargová, Pokorná a Toufarová, 2008)

Sexuální zneužívání

Je definováno jako nucení partnerky k sexuálnímu styku proti její vůli. Zahrnujeme sem i fyzické napadání sexuálních částí těla a zacházení s ní jako se sexuálním objektem. Nucení k sexuálním praktikám je u domácího násilí spíše pravidlem. Většina agresorů nepovažuje své zacházení s partnerkou za obtěžování či zneužívání. Berou to, jako samozřejmost a tuto touhu jim nemůžou partnerky odepřít.

Násilníci často vyžadují po své partnerce pohlavní styk právě po odehraném incidentu. Oběť se obává dalšího napadení, a proto raději partnerovi vyhoví. Zatímco agresor se domnívá, že milostným aktem napraví a omluví své předchozí chování. Pohlavní styk po násilném incidentu přináší do vztahu klamavou dynamiku. U některých žen probouzí intimní styk naději, že se vše změní a zlepší. Naopak u některých žen to zvětšuje jejich ponížení, protože milování se s mužem, který je právě znásilnil, cítí jako jejich úplné zničení. Agresor si může také myslet, že když partnerka svolí k milostnému aktu, poté co byla zbita, tak to vnímá jako nevyslovenou omluvu. Tímto se opravňují k tomu, že nemusí vysvětlovat své agresivní chování a nemusí za něj brát následky. (Marvánová-Vargová, Pokorná a Toufarová, 2008)

Ekonomické násilí

Typickým chováním násilníka je také ekonomické násilí. Snaží se v oběti vyvolat pocit, že ho potřebuje a je na něm finančně závislá. Nepovoluje jí najít si novou práci nebo dokonce ji nutí, aby z práce odešla. Postupně ji nabádá k tomu, aby si říkala o veškeré peníze jemu, a aby detailně zdůvodňovala na co peníze potřebuje. Přiděluje jí jen určitou finanční částku. Žádné peníze jí nesmí zůstat navíc. On si však může libovolně nakládat se svými penězi, a i s penězi své partnerky.

Je to velmi účinný nástroj, jak partnerku ovládat. Oběť se pak bojí partnera opustit, protože by byla úplně bez finančních prostředků a bezmocná. Žena je nezaměstnaná a bez peněz. Neví, kam by šla, kdyby odešla od partnera a jak by zaopatřila děti. Právě proto raději žena setrvává v abusivním vztahu.

Bohužel je stále ve společnosti muž lépe finančně ohodnocen než žena. Muž je považován za hlavu a živitele rodiny a žena se má starat o děti a o domácnost. V naší kultuře to ženy oslabuje a stále více upevňuje mocenské postavení mužů. Žena se přece nemůže mít špatně, když má vedle sebe vydělávajícího muže. (Marvánová-Vargová, Pokorná a Toufarová, 2008)

1.4 Syndrom týrané ženy

Následky domácího násilí na oběť jsou velmi specifické. Setkáváme se zde s jevy, se kterými se u obětí jiných kriminálních činů neseťkáváme. Do očí bijící je například stále trvající vazba k agresorovi, zůstávání ve vztahu s ním, zatajování vážnosti a příčin zranění, popírání. Toto chování je pro vnější pozorovatele často nepochopitelné. Syndrom týrané ženy byl popsán v letech 1979-1984 autorkou L. Walker, která v roce 1979 publikovala knihu Týraná žena (The Battered Woman). Zde poprvé popsala psychologický charakter ženy jako oběti domácího násilí. Ve své druhé knize Syndrom týrané ženy (The Battered Woman Syndrom) popsala zrod syndromu a přinesla také novou teorii, kdy jsou hlavními znaky syndromu: naučená bezmoc a cyklus (kruh) domácího násilí. Koncepti naučené bezmoci definovala jako ztrátu víry ve vlastní schopnosti odhadnout účinnost svých pokusů o zajištění vlastní bezpečnosti. Cyklus domácího násilí popsala pomocí tří fází a to: 1. narůstání napětí, 2. exploze, 3. usmiřování a klid. V odborné literatuře se však objevují i další pojmy jako je syndrom týrané osoby nebo syndrom týraného partnera. Tím pádem dnes již tento termín není vázán na gender, ale je to spojené s násilím od životního partnera či blízké osoby. Vznik syndromu nastává tehdy, když se kompletní cyklus domácího násilí zopakuje alespoň dvakrát. (Čírtková, 2008)

Dnes stále syndrom není začleněný do oficiálních diagnostických systémů jako například syndrom týraného a zneužívaného dítěte, syndrom znásilněné nebo syndrom rukojmích. Syndrom týrané ženy se může projevat různými způsoby. Neexistuje, proto jeden univerzální profil týrané osoby. A proto není ustanoven přesný seznam symptomů syndromu týrané ženy. Ačkoli se reakce obětí na násilí liší, lze formulovat několik následujících skupin příznaků oběti:

- Změny v emocionálních reakcích – oběti domácího násilí přichází o schopnost se přirozeně chovat, když někdo vůči nim vyvíjí negativní emoce jako je například vztek či zlost. Je pro ně charakteristické zablokování projevu vzteku. Mají sklony vyhýbat se konfliktům a nepříjemným situacím. Obzvláště při jednání s autoritou se můžeme

setkat, že oběť je extrémně laskavá, projevuje nápadnou ochotu, chce ve všem vyhovět a nemá svůj názor.

- Změny v postojích a hodnocení vlastní osoby, ostatních lidí a celkově světa – agresor ve vztahu střídá velmi slušné zacházení s velmi špatným zacházením s obětí. Čím jsou více vyostřené obě tyto situace, tím patrně vzniká paradoxní závislost oběti na agresorovi. Mentální odpovědí oběti na týrání je tzv. manipulace s realitou. V tomto případě to znamená, že oběť si vytváří svůj vlastní mentální skript zvláštního světa, ve kterém má i nevysvětlitelné násilí své zdánlivě racionální důvody. Oběť si tak přetváří svou nepříjemnou realitu do přijatelnější podoby. Oběť si také připisuje veškerou vinu sama sobě a agresora omlouvá.
- Minimalizace následků – oběť domácího násilí bagatelizuje skutečné následky, svá zranění, zlehčuje četnost, sílu i nebezpečnost útoků, zlehčuje situaci.
- Sebeobviňování – oběť domácího násilí věří, že si za týrání může sama, promíjí vše agresorovi, věří všemu, co jí agresor slíbí. Neříká pravdu o svých zraněních. Vymýšlí si falešné důvody.
- Snížená akceschopnost – projevuje se odmítáním možností záchrany a neúčinnými pokusy o ukončení týrání. Strach oběti ochromuje její komunikaci s krizovými centry i policií. Kvůli strachu neumí logicky vyhodnotit situaci, že za násilí si nemůže sama, a proto ve všem agresorovi ustupuje, aby předešla vypuknutí exploze. Sklání se také k absurdním úsudkům, že násilník je schopný manipulovat s autoritami.
- Příznaky psychotraumatu – poruchy spánku a pozornosti, deprese, suicidální myšlenky, zneužívání návykových látek, ztráta smyslu pro bezpečí, somatické potíže, flashbacky. (Čírtková, 2008)

1.5 Charakteristika násilných partnerů

Co je násilník zač a jak je u něj domácí násilí konkrétně motivováno, hraje důležitou roli při předpovídání rizika následujících napadení vůči oběti. Bohužel prozatím není žádný specifikovaný typ agresora, který by se dopouštěl domácího násilí.

Současná typologie násilných partnerů vzniká na základě určitých vzorků této populace, kdy jsou k dispozici pouze studie, které se zaměřují na muže, na jakožto násilné osoby v partnerských vztazích. Většina průzkumu navíc pracuje s odsouzenými pachateli nebo s těmi, kteří se ocitli v psychiatrických léčebnách. Tím pádem se zaměřuje pouze na

nejhorší podoby domácího násilí. Psychologičtí experti pokládají za rozhodující důvody domácího násilí povahové zvláštnosti a zejména pak poruchy osobnosti agresora. Mezi rozhodující kritéria typologie násilníka patří: závažnost a povaha domácího násilí, zda se násilí objevuje pouze v partnerském vztahu, nebo i mimo něj, a nakonec přítomnost či nepřítomnost poruch osobnosti. Obecně platí úvaha, že čím závažnější je domácí násilí, tím větší je pravděpodobnost, že násilník vykazuje nějakou variantu poruchy osobnosti. Uvádí se, že existují poruchy osobnosti, které se projevují ve všech sociálních vztazích, kdežto jiné poruchy osobnosti se projevují pouze ve vztahu s blízkou osobou. (Čírtková, 2008)

Mezi významné faktory patří socioekonomické charakteristiky, a to zejména nezaměstnanost či nízký příjem u partnera. Dalším faktorem i životní styl, jakým agresor žije, například jeho konzumace alkoholu a drog, což zásadně zvyšuje pravděpodobnost agrese. Důležité však bývají i sociálně-kulturní, jako je například tradiční uspořádání rodinných vztahů, že muž je hlavou rodiny a dominancí rodiny a násilí bere jako způsob řešení problémů. (Pikálková, Podaná a Buriánek, 2015)

Násilí je i do značné míry zděděné, někteří agresoři znají násilí jako jediný vztahový model již od dětství, protože v rodině bylo násilí na denním pořádku, a tak si to přenesli do svého vztahu a považují to za „normální“ chování vůči svému partnerovi. (Daligand, 2014)

1.6 Institut vykázání

Bohužel domácí násilí, zakotvené v českém právním řádu, v práci policie a soudnictví, nenabízí z hlediska trestního práva ideální řešení této otázky. Má určitá omezení vyplývající z vysoce specifické povahy násilného chování, ke kterému dochází v rámci partnerství. (Buriánek, Pikálková a Podaná, 2015)

Zákon č. 135/2006 Sb. přinesl nový způsob řešení domácího násilí. Ten přinesl nové oprávnění Policii České republiky v podobě institutu vykázání. Policie je oprávněna od 1. ledna 2007 vykázat násilnou osobu ze společného obydlí, jestliže se jedná v domácnosti o domácí násilí. Vykázání je preventivním opatřením k ochraně ohrožených osob domácím násilím. Na vykázání nemá žádný vliv kvalifikace jednání agresora. Pokud jednání agresora kvalifikuje policie jako trestný čin, tak je jednání vyšetřováno v rámci trestního řízení. Pokud ale toto jednání nedosáhlo kvalifikace trestného činu, provádí se pouze přestupkové řízení.

Policie je oprávněna agresora na místě vykázat ze společného bydlení na 10 dní a zakázat vstup do společného obydlí. Tato doba se nezkracuje. Vykázaná osoba si může za

přítomnosti policie odnést věci sloužící k osobní potřebě, cennosti a dokumenty, poté své klíče odevzdá policii. Policie poskytne vykázané osobě informace, kde se může ubytovat a poučí ji o jejích právech a povinnostech.

V případě, že chce oběť svou situaci nadále řešit, může podat návrh soudu, aby vydal předběžné opatření. Soud o tomto návrhu rozhodne do 48 hodin a může násilné osobě uložit, aby dočasně opustila byt nebo dům společně obývaný s ohroženou osobou, jakož i jeho bezprostřední okolí, nebo do něj nevstupovala a aby se zdržela setkávání s ohroženou osobou a navazování kontaktů s ní. Toto předběžné opatření soudu trvá jeden měsíc od jeho vykonatelnosti. Pokud by bylo zahájeno řízení, trvání předběžného opatření se může prodloužit na jeden rok. Důležité je upozornit, že vše závisí na počínání oběti. (Odbor prevence a kriminality, 2020)

1.7 Role sociálního pracovníka zaměřeného na práci s osobami ohroženými domácím násilím

Sociální pracovník se setkává s emočně napjatými situacemi. Velký důraz je kladen na osobnostní předpoklady pro tuto práci. Důležitá je emoční vyzrálost, psychická stabilita, odolnost vůči stresu, schopnost rychlé analýzy situace a rozhodování. Nežádoucím jevem jsou zde nevyvážené genderové postoje, nízká citlivost nebo tolerance násilí. Sociální pracovník je zde neustále vystavován situacím, které mu mohou připomínat vlastní vzpomínky a zážitky. Pokud tyto situace nemá zpracované, není vhodné, aby tuto činnost vykonával, nebyl by z tohoto důvodu profesionálem. Sociální pracovník musí mít své emoce pod kontrolou a nepoddávat se jim. Důležité je oddělení vlastní náročné životní situace od situací obětí. Pokud pracovník rozpozná, že není schopen seberegulace, je na místě požádat o pomoc kolegu nebo externího supervizora.

Sociální pracovník musí v určitých případech umět přijmout přiměřené riziko související s cílovou skupinou, s níž pracuje. Zároveň by měl zvládnout analyzovat nebezpečí, racionálně řešit konfliktní situace a v případě potřeby si včas zajistit vlastní bezpečí. Důležité je přistupovat k jednání bez předsudků, zaujetí nehodnotícího přístupu a poskytnout rychlé řešení. Pracovník by měl odmítat jakékoli násilí.

Sociální pracovník, který pracuje s oběťmi domácího násilí, by měl mít speciální vzdělání v této problematice, znát specifické projevy obětí a měl by dokázat v této oblasti edukovat. Sociální pracovník by měl vědět, jak vypracovat bezpečnostní plán zaměřený individuálně na každou oběť. Nesmíme opomenout ani základní znalosti legislativy a

informace o možnostech pomoci v blízkém okolí. Pracovník musí umět vhodně komunikovat a mít schopnost čtení neverbálních signálů.

Sociální pracovník musí rozpoznat, ve které fázi se oběť nachází, a použít při rozhovoru intervence odpovídající příslušné fázi. Pokud sociální pracovník použije metody, které neodpovídají fázi, v níž se ohrožená osoba nachází, může se oběť dostat do odporu, odmítání navrhovaných řešení, pasivity a tímto postojem ohrozit sebe i své blízké. (Bednářová, 2018)

Mátl (2019) uvádí, že legislativní vymezení sociální práce nemůže nahrazovat akademickou a odbornou práci v dané disciplíně. Dodnes v České republice neexistuje žádný profesní zákon, který by souhrnně definoval podmínky pro výkon sociální práce. Nejdůležitějším zákonem v České republice je zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, který upravuje základní působení sociální práce. Zde jsou definovány předpoklady pro výkon práce sociálního pracovníka (plná svéprávnost, bezúhonnost, zdravotní způsobilost, odborná způsobilost).

1.8 Domácí násilí ve Zlínském kraji

Z dat Asociace pracovníků intervenčních center České republiky víme, že počty vykázaní policií České republiky se ve Zlínském kraji snižují. V roce 2011 se jednalo zatím o nejvyšší počet vykázaní a to o 126 případů. Od tohoto roku se počty případů postupně snižují. Za rok 2020 tak policie ve Zlínském kraji řešila domácí násilí vykázaním 48 případů. Za uplynulý rok 2020 je Zlínský kraj mezi kraji s nejnižšími čísly v počtu případů, například v Plzeňském kraji bylo řešeno nejméně případů a to 40, ihned za ním je Pardubický kraj s 43 případy, Jihočeský kraj s 45 případy, Karlovarský kraj s 46 případy, následuje Zlínský kraj s 48 případy a kraj Vysočina s 52 případy. Naopak nejvíce registrovaných případů bylo v roce 2020 ve hlavním městě Praha, což činilo 167 případů, následoval Ústecký kraj se 136 případy, Jihomoravský kraj se 130 případy a poté Královéhradecký kraj se 112 případy a Liberecký kraj se 101 případy. Mezi střední příčky zařazujeme Olomoucký kraj se 75 případy, Středočeský kraj s 82 případy, a nakonec Moravskoslezský kraj s 93 případy. Tato čísla samozřejmě nejsou konečná, mnohé případy domácího násilí nebyly policii ohlášeny.

V roce 2019 policisté řešili přes sedm stovek případů domácího násilí ve Zlínském kraji. Bohužel mnohé násilí zůstává neodhaleno, protože se oběti bojí obrátit na pomoc. Krajské ředitelství policie ČR uvádí, že padesát pachatelů bylo vykázáno z domácnosti a z toho deset opakovaně. Domácí násilí se velmi těžko odhaluje. Okolí nemusí rozpoznat

agresora, ale může si všimnout určitých změn v chování oběti a nabídnout pomoc. Policie ČR doporučuje, aby oběť domácího násilí řešila svou situaci již na počátku, s čímž jí může pomoci centrum poradenství.

Ve Zlínském kraji se nachází pouze jediné zařízení svého druhu určené pro pomoc obětem domácího násilí. Jedná se o Intervenční centrum ve Zlíně, které od svého založení roku 2007 zaznamenává nárůst klientů (obětí domácího násilí). Jedná se o bezplatnou pomoc, poskytuje krizovou intervenci, emocionální podporu, nabízí sociálně-právní poradenství, nabízí pomoc při sestavování bezpečnostního plánu a zprostředkovává jiné odborné služby. (Hyánek, 2020)

1.9 Vliv pandemie na domácí násilí na ženách

Výstupy z výzkumu jednoznačně ukazují, že pandemická situace přinesla zvýšení počtu řešených případů domácího násilí i zvýšení intenzity násilí, a to zejména v situacích, kdy oběť obývá stejné prostředí jako násilník a zhoršil se také charakter násilí. Lockdown v domovech některé situace urychlil, protože stres z pandemie působil jako urychlovač v domácnostech, kde se již vyskytoval násilný charakter partnerství. Nouzový stav a pandemie tak usnadnil vznik a průběh násilných scénérií a zároveň zhoršil a zpomalil jejich řešení pomocí institucí, které se těmito případy zabývají.

Z žen, které se tak ocitly doma v karanténě s násilnou osobou, se stávaly oběti, protože tato situace nahrávala násilníkům při posilování jejich pozic. Oběti byly pod neustálou kontrolou, nemohly si zatelefonovat, aniž by je násilník neposlouchal a odřízl je tak úplně od vnějšího světa. Ženám, které se odhodlaly situaci řešit se osvědčilo využití chatů s neziskovými organizacemi, které je možné využívat po malých chvilkách a také je možné je po ukončení smazat, aby se agresor o ničem nedozvěděl. Pracovníci se tak setkávali s násilím „v přímém přenosu“.

Pandemická situace také zasáhla instituce, které by měly působit preventivně a v případě násilí okamžitě poskytnout asistenci. Jednalo se zejména o Policii České republiky, soudy, Oddělení sociálně-právní ochrany dětí, intervenční centra, neziskové organizace, a i o úřady. Z výzkumu vyplývá, že různé instituce, které se zabývají domácím násilím, přistoupili k této situaci různě, což může poukazovat na nedostatky v celkovému přístupu k domácímu násilí.

Bohužel v době pandemie přestaly fungovat nástroje, které se za běžných situací využívají, jako je např. vykázání. Dále pak byly rušeny vazby, a tak se pachatelé vracely zpět domů i během nouzového stavu. Co se důsledků týče, prodlužuje se nejistota kvůli tomu, že se systém odmlčel. (Nyklová a Moree, 2021)

1.10 Organizace zabývající se domácím násilím

Bílý kruh bezpečí

Tato instituce poskytuje krizovou pomoc osobám ohroženým domácím násilím. Poskytuje odbornou, bezplatnou a diskrétní pomoc obětem trestných činů. Jsou zde vyškolení odborníci (koordinátor pro domácí násilí, psychologové, právníci a sociální pracovníci, kteří pomáhají s řešením nepříznivé situace domácího násilí.

ProFem

Cílem této organizace je, aby společnost více vnímala problematiku domácího násilí na ženách a nebagatelizovala jakékoliv formy násilí. Snahou je zlepšit kvalitu života těch, kteří si prošli domácím násilím. Poskytují odborné poradenství a další přímou podporu obětem násilí. Intervenční centra poskytují pomoc a podporu obětem domácího a sexuálního násilí, včetně podpory obětem domácího násilí v případech vykázání.

ROSA

Nezisková organizace, poskytující komplexní pomoc ženám, obětem domácího násilí. Ta zahrnuje odborné poradenství, krizovou intervenci, sociálně terapeutické a sociálně právní poradenství, vytvoření bezpečnostního plánu a poskytování utajeného azylového ubytování pro ženy, které jsou ohrožené domácím násilím.

Magdalenium

Organizace, která odborně pomáhá těm, kteří byli a jsou vystaveni jakékoliv formě domácího násilí. Nabízí pobytový program specializovaného azylového domu s neveřejnou adresou a poradnu, kde mají klienti zajištěny podpůrné navazující služby a dlouhodobou péči.

Acorus

Poskytuje osobám ohroženým domácím násilím komplexní odbornou pomoc směřující k překonání nepříznivé sociální situace a k začlenění do běžného života bez přítomnosti násilí. Krizová pomoc umožňuje ženám v akutní krizové situaci vzniklé v důsledku domácího násilí

získat bezplatné ubytování na 7 dní. Poskytovaná pomoc vede k překonání krize, psychické stabilizaci a zvýšení informovanosti o možnostech řešení domácího násilí

Centrum poradenství pro rodinné a partnerské vztahy: Intervenční centrum Zlín

Specializované pracoviště poskytující bezplatnou pomoc osobám ohroženým domácím násilím. Poskytuje krizovou intervenci, emocionální podporu, prostor pro ventilaci negativních emocí. Nabízí sociálně-právní poradenství a pomoc při sestavování bezpečnostního plánu. Pomoc poskytují vyškolení odborníci.

2 KRIZOVÁ INTERVENCE

Krizovou intervencí vymezujeme jako specializovanou pomoc osobám, které se ocitly v krizi. Hlavním úkolem pomoci je vrátit osobě jeho psychologickou rovnováhu, která byla narušena kritickou životní událostí. Krizová intervence má různé formy pomoci. Forma psychologické pomoci spočívá v tom, že klient je s krizí konfrontován a dochází k jejímu řešení. Kontakt s terapeutem je časově omezený orientovaný na problém. Lékařská forma pomoci obsahuje intervenci s psychiatrem, pokud je nutná i medikaci a eventuelně krátkodobou hospitalizaci. Dále sociální pomoc je chápána jako činnost zaměřená k okamžitému sociálnímu zásahu zahrnující služby sociální intervence. Je legislativně zakotvena v Zákoně č. 108/2006 Sb. o sociálních službách. Zákon upravuje podmínky poskytování pomoci a podpory fyzickým osobám v nepříznivé sociální situaci prostřednictvím sociálních služeb, a také práva a povinnosti osob sociální pomoc poskytujících. Krizovou pomocí zákon rozumí terénní, ambulantní anebo pobytovou službu na přechodnou dobu poskytovanou osobám, které se nacházejí v situaci ohrožení zdraví nebo života, kdy přechodně nemohou řešit svoji nepříznivou sociální situaci vlastními silami. A nakonec právní pomoc, která může být poskytnuta i sociálním pracovníkem v oblasti sociálně-právní, ale spadá především do kompetence právníků. V krizové intervenci je vhodné se vyvarovat filozofování, utěšování, přesvědčování, tlumení emocionálních reakcí, nucení k okamžitým rozhodnutím, zlehčování a pochybování o potížích. (Špatenková a kol., 2004)

2.1 Specifické znaky krizové intervence

- Dostupnost (telefonicky i 24 hodin a 365 dnů v roce)
- Okamžitá pomoc (poskytnutí pomoci by mělo být tak rychlé, jak je to jen možné)
- Redukce ohrožení (utváření emocionální podpory a zajištění pocitu bezpečí)
- Koncentrace na problém „tady a teď“ (zaměření se na aktuální krizi a aktuální potřebu)
- Individuální přístup ke klientovi (za stejné situace se různí lidé zachovávají různými způsoby) (Špatenková a kol., 2004)

2.2 Krizová intervence v případě násilí páchaného na ženách

Intervence se může odehrávat osobně (např. v poradnách pracující s oběťmi domácího násilí) či distančně telefonicky.

Intervence v případě akutně hrozící nebo právě probíhající násilné situace

Ve fázi aktuálního páchaní násilí může převládat šok ženy, zvláště pokud se jedná o prvotní násilné útoky ze strany agresora. Důležité je i počítat s tím, že i když se žena jeví, že je rozhodnutá problém řešit, často po uklidnění z aktuálního ohrožení, násilí popírá anebo dokonce partnera omlouvá. Často se tento scénář opakuje – telefonát na linku důvěry, výjezd policie, podání vysvětlení nebo trestního oznámení a následné jeho stažení nebo nepodání souhlasu k trestnímu stíhání tzv. osoby blízké. Tato opakující se situace pak vyvolává silné negativní reakce u těch, kteří by jí měli pomoci. Často se tak dopouštějí etiketizace a to znemožňuje vybudování dobrého vztahu s klientem. Proto základním pravidlem pro krizovou intervenci s oběťmi násilí zní: „Věřit a neznačkovat“. (Špatenková a kol., 2004)

Intervent musí okamžitě zhodnotit fyzický a psychický stav oběti a odhadnutí rizika ohrožení jejího zdraví nebo života. Pochopení reakcí oběti je nezbytné k navázání valného kontaktu s obětí. Uznání a respektování projevujících se symptomů. Akceptovat, že jakkoliv se oběť chová, je normální reakcí na nenormální situaci. Důležité je také pokusit se o navrácení pocitu kontroly. Situace je pro ženu nepochopitelná, že se z milujícího manžela stal tyran. Práce intervenanta spočívá v tom, aby oběti napomohl postupně vrátit život do svých rukou. Týrané ženy trpí silným pocitem vlastní neschopnosti, nízkou sebedůvěrou a pocitem, že to nezvládnou. Důležité je také uvědomit si, že ne všechny ženy chtějí jejich situaci změnit tak, jak by si mnozí představovali – a to rozejít se s agresivním partnerem. Oběti domácího násilí si většinou přejí pouze to, aby už nebyli oběťmi, a aby jejich partner své chování změnil, aby se stal znovu dobrým člověkem. Nechtějí vyměnit partnera. Vidí v něm svého milujícího partnera jako na začátku vztahu. Když je žena odhodlaná setrvat ve společné domácnosti s agresorem, je vhodné sestavit bezpečnostní plán. Jde o plán, podle kterého by měla žena postupovat, pokud bude agresor znovu násilný. Například se doporučuje ženám, které jsou fyzicky napadeny následující bezpečnostní plán:

- Snažte se otevřít okna nebo dveře
- Mluvte, křičte, volejte o pomoc

- Když se Vám podaří zavolat si pomoc, nechte vyvěšený telefon, pokud jste přerušena agresorem
- Nastává-li k násilí opakovaně a děti jsou u toho, poučte je, jak se mají chovat – volat pomoc, schovat se, utéct apod.
- Mějte připravenou únikovou cestu (Špatenková a kol., 2004)

Intervence ve fázi zvažování odchodu od týrajícího partnera

Pokud je žena odhodlaná, že odejde od svého agresivního partnera, měl by se krizový intervent zaměřit zejména na navázání kontaktu, že týraná žena má někoho, na koho se může spolehnout. Měl by se také pokusit o redukci negativních emocí. Zvláštní pozornost je nutné věnovat několika posledním násilným událostem a na základě toho vytvořit bezpečnostní plán. Při vytváření plánu intervent projde se ženou detaily signálů násilí, to je: jak žena pozná, že dojde k násilí, kdy a kde začíná bytí. Poté probírají plán bytu, aby žena měla cestu k úniku, co také bude potřebovat při útěku (peníze, klíče, důležité dokumenty). Má-li žena malé děti, je třeba připravit nejlepší způsob, jak děti při útěku vzít s sebou, u větších dětí je vhodné dohodnout si signál k útěku. Dohodnout, kam bude utíkat a co bude dělat posléze. (Špatenková a kol., 2004)

Intervence ve fázi opuštění týraného partnera

Oběť domácího násilí vyžaduje v této fázi neustálou podporu a také ochranu před násilníkem. Měla by se proto obrátit na linku důvěry, krizové centrum, poradnu pro oběti domácího násilí nebo jinou instituci. Důležité je, aby získala kromě psychologické pomoci i sociální (resp. sociálně-právní) pomoc. Oběť tak může najít v sociálním pracovníkovi svou oporu. (Špatenková a kol., 2004)

2.3 Pomoc sociálního pracovníka ženě na útěku od agresora

Zprostředkovat ubytování v azylovém domě

Azylové domy fungují jako záchytný bod pro oběti domácího násilí. Pomáhá oběti v tom, že jí poskytne na přechodnou dobu bezpečné bydlení. Existuje jich celá řada a jsou určeny především těm ženám, které mají v péči nezletilé děti. K dispozici jsou zde i tzv. krizová lůžka, případně krizové byty, které jsou určeny ženám v akutní situaci. Ubytovaná žena si také může zde rozhodnout, komu chce a nechce udělit přístup k ní od konkrétních osob. Pracovníci jsou pak povinni toto přání vyplnit a zajistit bezpečnost oběti. Pokud však je se ženou i její dítě, dostáváme se k závažnému problému a tím je, že pokud není druhý rodič

(agresor) zbaven rodičovské odpovědnosti nebo nejsou-li nějakým způsobem omezena jeho rodičovská práva, má právo vědět, kde se jeho dítě nachází a má právo se s ním stýkat. Zde nastává obrovské dilema, zdali chránit matku a dítě nebo se řídit zákonem. Záleží na tom, jak je sociální pracovník obeznámen s fenoménem domácího násilí. Jeden je schopný převzít zodpovědnost za nedokonalou legislativu ve prospěch obětí a druhý sociální pracovník upřednostní zákon. (Špatenková a kol., 2004)

Zajistit nezbytné finanční prostředky

Oběťmi domácího násilí jsou nejčastěji ženy s nezletilými dětmi, které žijí v mnoha případech v chudobě, protože jejich partneři mají naprostou nadvládu nad financemi v rodině. Proto je obvykle nezbytné zajistit ženám finanční výpomoc v podobě dávek státní sociální podpory a sociální péče. Tím je například: příspěvek na dítě, sociální příspěvek, příspěvek na bydlení, příspěvek na dopravu. Tyto příspěvky se poskytují v závislosti na výši příjmu, ostatní dávky jako rodičovský příspěvek, zaopatřovací příspěvek, dávky péstounské péče, porodné a pohřebné nejsou vázány na výši příjmu.

Podle Zákona č. 209/1997 Sb., O poskytování peněžité pomoci obětem násilné trestné činnosti, ve znění pozdějších změn a doplňků, je možné poskytnout finanční prostředky obětem násilné trestné činnosti. Podle tohoto zákona zajišťuje stát „oběti trestné činnosti peněžitou pomoc, která spočívá v jednorázovém poskytnutí peněžité částky k překlenutí zhoršené sociální situace způsobené jí trestným činem. Pomoc se poskytne, pokud tato škoda nebyla plně uhrazena pachatelem. Pomoc se poskytne tehdy, jestliže bylo o vině pachatele rozhodnuto odsuzujícím rozsudkem.“ Oběti mohou získat touto cestou jednorázovou částku 25 000 Kč nebo částku, o které rozhodne soud, pokud náklady přesáhly výdaje za léčení a další výdaje. (Špatenková a kol., 2004)

Zprostředkovat právní či jinou pomoc

Žena, která je obětí násilí by se měla obrátit na orgán sociálně právní ochrany dětí, pokud se dítě jakkoliv zapletlo do sporu mezi matkou (obětí) a otcem (agresorem). V právní oblasti, ani v oblasti sociální podpory, neexistují žádná speciální opatření pro oběti domácího násilí. Bohužel v České republice neexistuje speciální zákon, který se věnuje ochraně obětí domácího násilí a trestnému násilí, ke kterému v rodině může docházet. Vše se řeší v rámci trestního zákona.

Pouze pokud dá manželka souhlas se stíháním svého manžela, může začít trestní stíhání. Důvodem pro zahájení trestního stíhání může být: vzbuzení důvodné obavy (tj.

vyhrožování usmrcením, těžkou újmou na zdraví), vydírání (je-li pohrůžka usmrcením nebo těžkou újmou na zdraví nebo jinou újmou prostředkem k vynucení určitého chování), úmyslné ublížení na zdraví (vyžadující alespoň 7denní pracovní neschopnost), úmyslná těžká újma na zdraví (alespoň 6týdenní pracovní neschopnost), omezování osobní svobody, útisk, porušování domovní svobody, znásilnění, vražda, týrání svěřené osoby (je-li domácím násilí přítomno dítě – jedná se o tzv. psychické týrání; obdobnému jednání mohou být vystaveny i dospělé osoby, které z důvodu vysokého věku, rozumové nedostatečnosti nebo jiného postižení jsou svěřeny do péče jiného člověka), ohrožování mravní výchovy mládeže, zanedbávání povinné výživy.

Velmi důležité je zvážit a řádně se připravit na rozvodové řízení, a to hlavně proto, že k nejvýznamnějším trestným činům (a to včetně vraždy) dochází právě v čase, kdy se oběť rozhodla situaci vyřešit a odchází od agresora. K pravomocnému rozvodu nemůže dojít, pokud není pravomocně rozhodnuto o úpravě poměrů dětí, o výživném pro manželku, o rozdělení společného jmění a o výlučném nájemci bytu. V případě domácího násilí však není lehké dospět k pravomocnému rozvodu, právě proto, že agresor s rozvodem zpravidla nesouhlasí. Navrhovatelka (oběť domácího násilí) však nese tzv. důkazní břemeno, že manželství je trvale a hluboce rozvráceno a nelze očekávat, že se manželské soužití obnoví. Žena by proto měla mít k dispozici pro soud důkazy (lékařské zprávy, fotografie, výpovědi svědků atd.) (Špatenková a kol., 2004)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 METODIKA VÝZKUMU

Praktická část je věnovaná získání informací o současném stavu problematiky domácího násilí ve Zlínském kraji, kdy oběťmi násilí jsou ženy, s jakými formami a projevy se nejčastěji setkáváme a jaký dopad zanechalo domácí násilí na obětech. K vypracování empirické části bakalářské práce byla vybrána metoda průřezového kvantitativního výzkumu s cílem najít vzájemné vztahy mezi proměnnými. Všechna uvedená data byla sbírána pomocí námi vytvořeného dotazníku. Dotazník patří mezi nejčastější kvantitativní metody sběru dat. (Řezanková, 2017). Jan Průcha (2014) uvádí: „Dotazník je výzkumný nástroj, jehož účelem je získat v písemné podobě data obvykle od velkého počtu subjektů.“ Dotazník je univerzální nástroj k získávání dat. (Hendl a Remr, 2017) Velmi důležitý je výběr respondentů, který si musíme určit ještě před tvorbou dotazníku, abychom zvolili vhodné formulace otázek. (Kozel, 2011) Dotazník nám zabezpečuje uspokojivou anonymitu respondenta. Za největší výhodu dotazníku považujeme relativně rychlé získání informací od nemalého počtu respondentů za velmi krátký čas. Naopak nevýhodou dotazníkového šetření je nízká návratnost. Potýkáme se také s tím, že některé otázky mohou být zkreslené, pokud respondenti špatně porozumí otázkám nebo na ně odpoví nepravdivě. Musíme také pracovat pouze se stoprocentně vyplněným dotazníky. Pokud respondent nějakou otázku vynechá, nemůžeme s dotazníkem nadále pracovat a musíme jej ze šetření vyřadit, protože by nebyla zajištěna validita získaných odpovědí. (Průcha, 2014)

Dotazník (Příloha 1) byl vytvořen autorkou bakalářské práce a obsahuje 32 otázek, které byly zaměřeny na cíl práce, jako je aktuální stav domácího násilí na ženách ve Zlínském kraji, s jakými formami a projevy se nejčastěji setkáváme, jak k domácímu násilí dochází a jak domácí násilí ovlivnilo oběti (otázky 3-32). Dotazník také obsahuje demografické údaje ohledně věku a nejvyššího dosaženého vzdělání respondentek (otázky 1 a 2). V dotazníku byly nabízeny otázky uzavřené, kdy respondentky vybíraly jednu či více odpovědí. Poté otázky polootevřené, kdy bylo možné odpovědět vybráním předem nabízených variant a v případě, že se respondentka neidentifikovala s žádnou variantou, měla možnost, aby uvedla svou odpověď, která ji nejvíce vyhovuje. A nakonec otevřené otázky, kde měly respondentky možnost vyjádřit se k dané otázce svými slovy bez omezování nabízenými možnostmi.

K vyhodnocení dat jsme využili aritmetické metody. Všechna získaná data z dotazníků byla zpracována do grafů, které jsou patřičně popsány. Grafy jsou zpracovány v pruhovém typu. Na vodorovné ose znázorňujeme hodnoty (počet respondentů) a na svislé ose uvádíme

kategorie (možnosti odpovědi). Vždy nad každým grafem uvádíme jeho název. Nejprve jsou vyhodnoceny všechny otázky dotazníku a následně jsou zpracovány výzkumné otázky, které jsme si stanovili.

3.1 Cíl výzkumu

V přecházejících kapitolách jsme se zabývali současným stavem teoretického poznání domácího násilí. Práci jsme zaměřili na problematiku žen jako obětí domácího násilí. Cílem práce je analyzovat problematiku domácího násilí ve Zlínském kraji, a to u žen jako u obětí domácího násilí a navrhnout možná opatření zejména v oblasti prevence tohoto negativního společenského jevu. Chceme si ověřit výskyt tohoto jevu a jeho prognózu.

Mezi oblasti, které byly výzkumem sledovány, patří: časová kauzalita násilí, formy a projevy domácího násilí, důvody domácího násilí, pomoc při domácím násilí, povědomí o institucích zabývajících se domácím násilím apod.

Cíl k praktické části bakalářské práce byl zjišťován pomocí dotazníkového šetření (kvantitativní výzkum), který byl elektronicky zaslán obětem domácího násilí. Cíl práce byl sledován za pomoci jednotlivých dílčích otázek, ze kterých jsme analyzovali:

Náhled otázek dotazníku

Kdy jste se setkala s domácím násilím poprvé? Kdy naposledy jste se stala obětí domácího násilí před vyplněním tohoto dotazníku?

Po jak dlouhé době vztahu se objevilo agresivní chování u Vašeho partnera?

Kdy po Vašem seznámením s partnerem došlo k prvnímu incidentu?

Svěřila jste se někomu s domácím násilím po prvním incidentu?

Užil Váš partner před incidentem návykové látky?

Jak jste poznala, že se schyluje k násilí? Bylo to něčím rozpoznatelné?

Jaké formy domácího násilí jste prožila?

Zhoršil lockdown a nouzový stav agresivní chování partnera?

Na koho jste se obrátila, když jste svou situaci chtěla začít řešit?

Jak Vás domácí násilí ovlivnilo do budoucna?

Výzkumná otázka 1

Jaká je kauzalita agresivity partnera?

Výzkumná otázka 2

S jakými formami a projevy se u domácího násilí nejčastěji setkáváme?

Výzkumná otázka 3

Jak domácí násilí ovlivnilo oběti do budoucna?

3.2 Charakteristika zkoumaného vzorku

Výběr výzkumného vzorku byl záměrný. Soubor respondentů byl sestaven z žen, který si prošly domácím násilím. Oslovovali jsme je skrze sociální sítě, poněvadž online forma je mnohem více anonymní, než písemná podoba a věřili jsme ve vyšší návratnost v této podobě. Do soukromých online skupin, kde se schází ženy jako oběti domácího násilí, jsme se dokázali dostat přes důvěryhodnou osobu, která nám pomohla náš dotazník na stránky vyvěsit. Velké procento dotazníků je však tvořeno i ženami, které osobně známe.

Kvůli aktuální situaci spojené s krizovou situací se šířením nemoci COVID-19 a opatřeními s tím spojené, nebylo ani možné zajistit písemnou formu dotazníku. Návratnost byla 95 dotazníků, ale z důvodu nejasností ve dvou dotaznících, jsme využili ke statistickým účelům 93 dotazníků.

3.3 Organizace výzkumu

Na základě nastudovaných informací v teoretické části dotazníku jsme sestavili dotazník (Příloha 1). Dotazník byl sestaven v online bezplatného webového portálu Google Forms. Cílem dotazníkového šetření bylo zjištění informací od žen jako obětí domácího násilí, jak subjektivně vnímají tento negativní společenský jev, jak se nyní vyvíjí domácí násilí ve Zlínském kraji a s jakými projevy násilí se nejčastěji setkáváme. Dotazník byl zpracován v průběhu měsíce ledna 2021. Dotazníkové šetření započalo po dokončení zpracování dotazníku na začátku února 2021. Respondentky byly na začátku dotazníku informovány o tom, že je dotazník zcela anonymní, zdůrazněno bylo, že dotazník smí vyplnit pouze ty ženy,

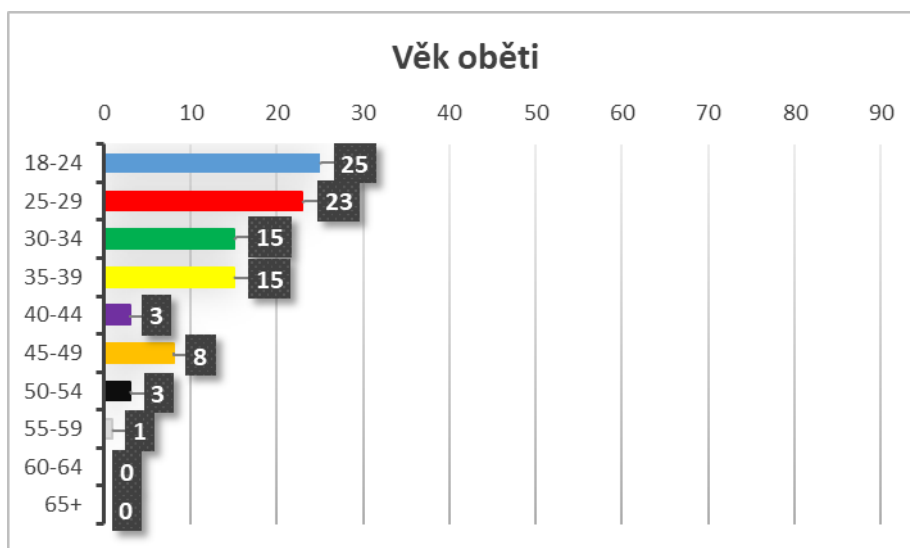
které se opravdu setkaly s domácím násilím v jakékoliv formě, aby nedošlo ke zkreslení výsledků. V případě nejasností jsem však uvedla svůj kontaktní mail, na kterém mě mohly respondentky kdykoliv kontaktovat. Vzhledem k tomu, že z důvodu neúplnosti byly vyřazeny pouze 2 dotazníky z 95, domníváme se, že otázky uvedené v dotazníku byly srozumitelné, a proto jsme zajistili důvěryhodné odpovědi. Při online dotazníkovém šetření jsme zajistili také vyšší pohodlí a méně stresu, protože respondentky si mohly samy vybrat, kdy budou chtít dotazník vyplnit, jestli vůbec budou chtít dotazník vyplnit a naprostá anonymita jim dovolila zcela bez zábran vyplnit otázky, které jsou příliš osobní. Z počátku jsme se obávali, že návratnost bude velmi nízká. Na počátku dubna se však číslo odpovědí již neměnilo a v průběhu měsíce dubna 2021 byla realizována analýza dotazníkového šetření k vyhodnocení získaných dat.

3.4 Zpracování a analýza dat

Otázka: 1 Jaký je Váš věk?

První sociodemografickou otázkou byl dotaz na věk respondentek (Obrázek 1). Ty byly tvořeny ženami v produktivním věku. Věkové hranice jsme rozdělili do desíti skupin. Přes jednu čtvrtinu tvoří respondentky ve věku 18-24 let (27 %). Další čtvrtinu tvoří respondentky ve věku 25-29 let (25 %). Necelou jednu pětinu tvoří skupina respondentek mezi 30-34 lety (16 %). Další necelé pětina respondentek je mezi 35 a 39 lety (16 %). Z věkové skupiny 40-44 let jsou tři respondentky (3 %), z věkové skupiny 45-49 let je osm respondentek (9 %), ze skupiny 50-54 let jsou tři respondentky (3 %). A ve skupině mezi 55 a 59 lety je jedna respondentka (1 %). A ve skupině mezi 60-64 lety je jedna respondentka (1 %). A ve skupině mezi 65 a 69 lety je jedna respondentka (1 %).

Obrázek 1 Věk oběti

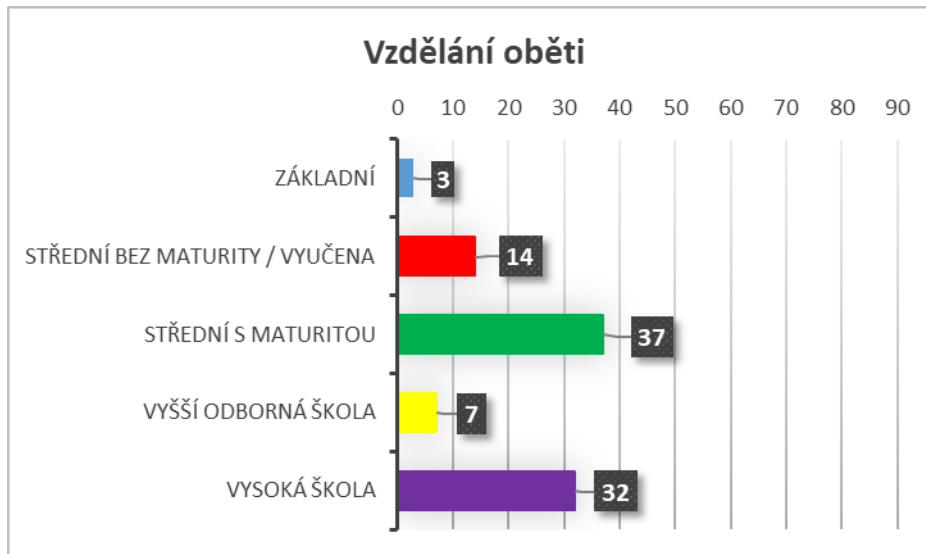

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Otázka 2: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Druhým demografickým údajem byl dotaz na vzdělání respondentek (Graf 2). Necelá polovina respondentek má nejvyšší dosažené vzdělání střední školu s maturitou (40 %). Přes jednu třetinu respondentek má vystudovanou vysokou školu (34 %). Necelá pětina respondentek je vyučená (15 %). Sedm z oslovených respondentek má vystudovanou vyšší odbornou školu (8 %), a zbylé tři respondentky mají základní vzdělání (3 %).

Obrázek 2 Vzdělání obětí

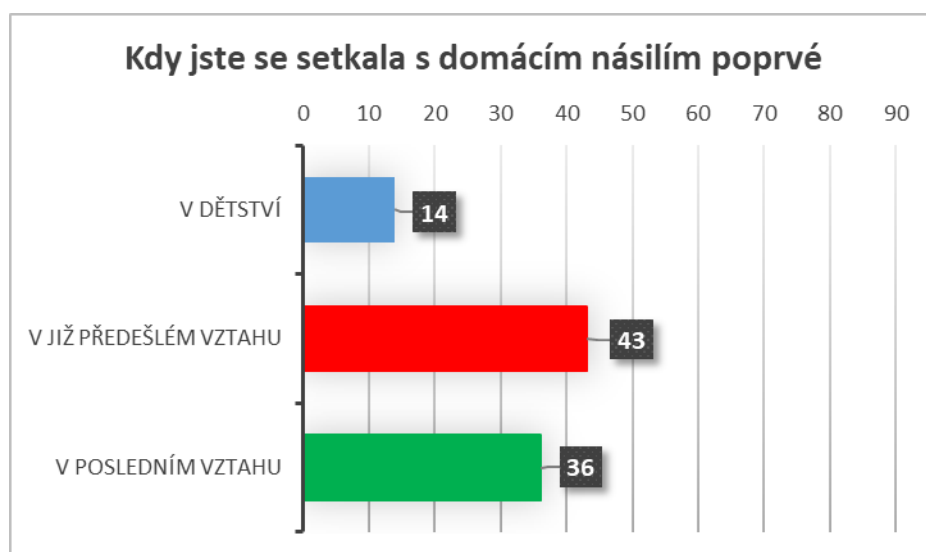

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Otázka 3: Kdy jste se setkala s domácím násilím poprvé?

Ve třetí otázce byly respondentky tázány, kdy se poprvé setkaly s domácím násilím. Necelá polovina respondentek odpověděla, že se setkaly s domácím násilím již v předešlém vztahu (46 %). Třicet šest respondentek odpovědělo, že se s násilím setkaly v posledním vztahu (39 %) a odpověď „v dětství“ zvolilo čtrnáct respondentek (15 %).

Obrázek 3 Kdy jste se setkala s domácím násilím poprvé

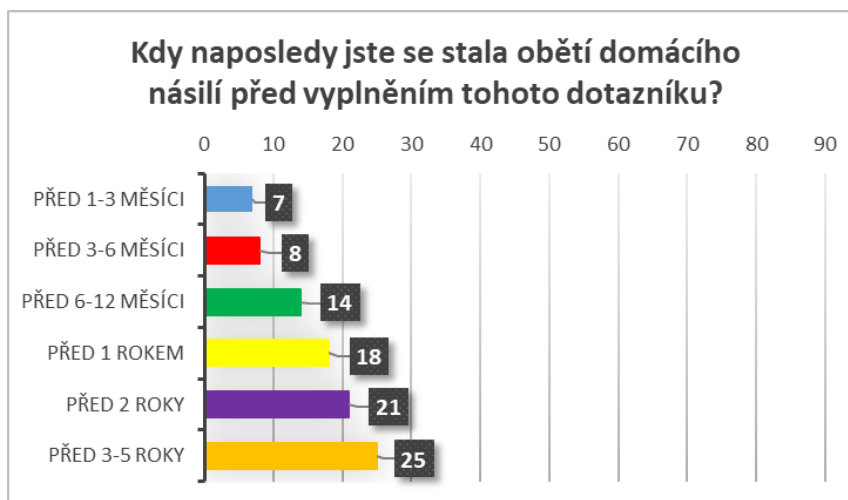

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Otázka 4: Kdy naposledy jste se stala obětí domácího násilí před vyplněním tohoto dotazníku?

Touto otázkou jsme zjišťovali, kdy se respondentka stala naposledy obětí domácího násilí před vyplněním dotazníku. Přes jednu čtvrtinu respondentek odpovědělo, že se obětí naposledy staly před 3-5 roky (27 %). Necelá jedna čtvrtina odpověděla na období „před dvěma roky“ (23 %). Necelá jedna pětina respondentek odpověděla na období „před 1 rokem“ (19 %). Čtrnáct respondentek odpovědělo, že se setkala s domácím násilím naposledy před 6-12 měsíci (15 %). Osm respondentek se setkala s násilím naposledy před 3-6 měsíci (9 %) a zbytek respondentek označilo období „před 1-3 měsíci“ (7 %).

Obrázek 4 Kdy naposledy jste se stala obětí domácího násilí před vyplněním tohoto dotazníku?

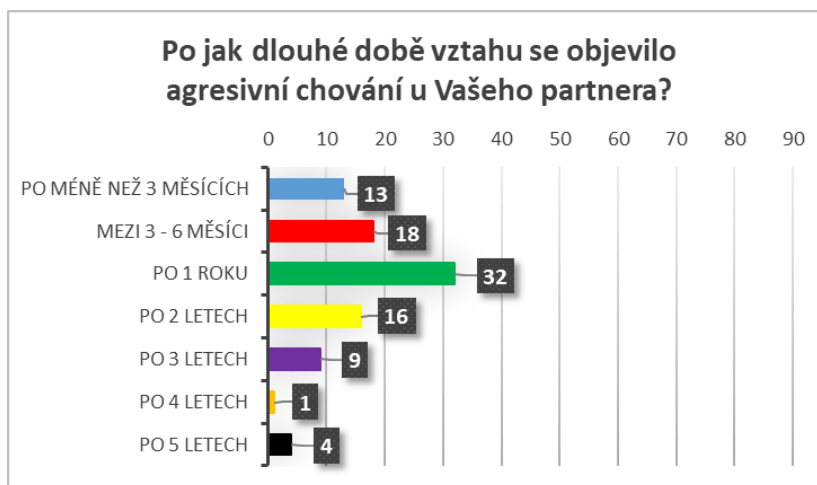

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Otázka 5: Po jak dlouhé době vztahu se objevilo agresivní chování u Vašeho partnera?

Prostřednictvím této otázky jsme zjišťovali, po jak dlouhé době vztahu se objevilo agresivní chování u partnera respondentky. Nejvíce respondentky odpovídaly, že se agresivita objevila po jednom roku vztahu, což je jedna třetina odpovědí (33 %). Dále necelá pětina respondentek odpověděla „mezi 3-6 měsíci“ (19 %). Šestnáct respondentek odpovědělo „po dvou letech“ vztahu (17 %). Třináct odpovědělo „po méně než 3 měsících“ (14 %). Devět respondentek odpovědělo, že se agresivita u partnera objevila „po třech letech“ (10 %), jedna respondentka „po 4 letech“ (1 %) a zbytek „po pěti letech“ (4 %).

Obrázek 5 Po jak dlouhé době vztahu se objevilo agresivní chování u Vašeho partnera?

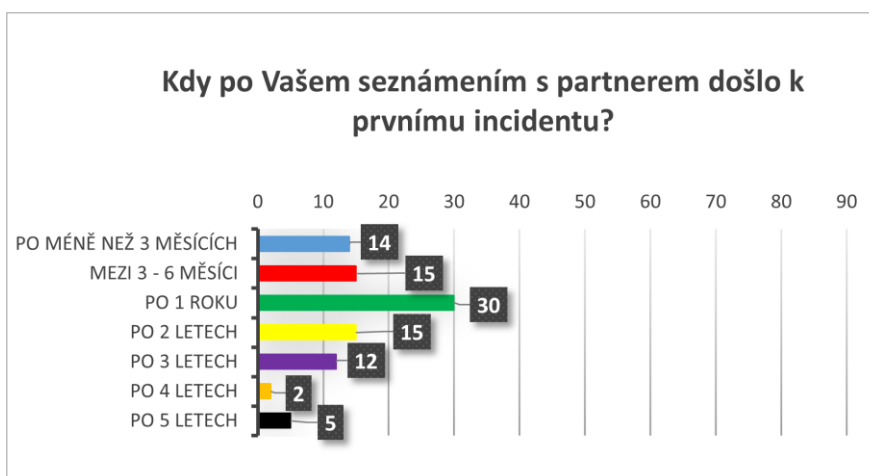

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Otázka 6: Kdy po Vašem seznámením s partnerem došlo k prvnímu incidentu?

V šesté otázce jsme se ptali, kdy od seznámení s partnerem, došlo k prvnímu incidentu. Necelá třetina respondentek odpověděla, že se násilí odehrálo po prvním roku od seznámení (32 %). Necelá pětina respondentek odpověděla „mezi 3-6 měsíci“ (16 %) a další necelá pětina „po dvou letech“ (16 %). Čtrnáct respondentek se setkalo s násilím již po méně než třech měsících vztahu (15 %), Dvanáct po třech letech (13 %), dvě po čtyřech letech vztahu (2 %) a posledních pět respondentek odpovědělo, že k prvnímu incidentu došlo po pěti letech vztahu (6 %).

Obrázek 6 Kdy po Vašem seznámením s partnerem došlo k prvnímu incidentu?

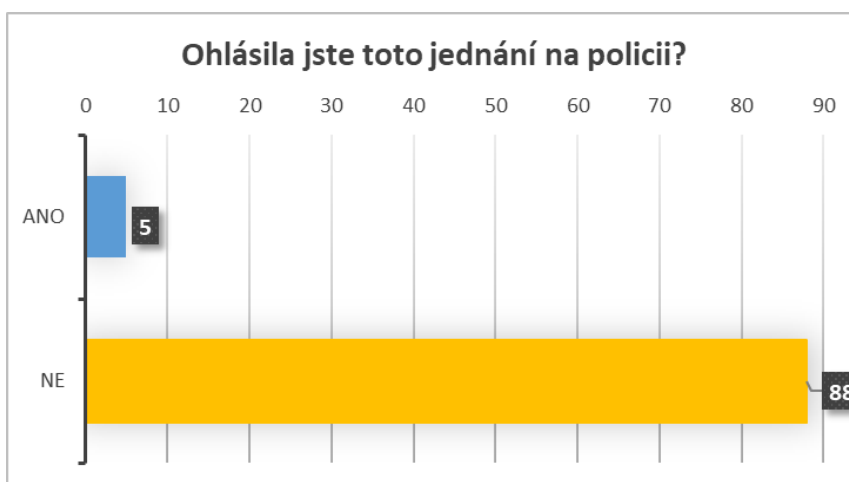

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Otázka 7: Ohlásila jste toto jednání na policii?

Cílem této otázky bylo zjistit, zdali respondentky ohlásily jednání prvního násilného činu policii. Převažující většina, která odpovídá osmdesáti osmi respondentkám, tuto skutečnost neoznámila (95 %). Pouze pět respondentek ohlásila toto jednání (5 %).

Obrázek 7 Ohlásila jste toto jednání na policii?

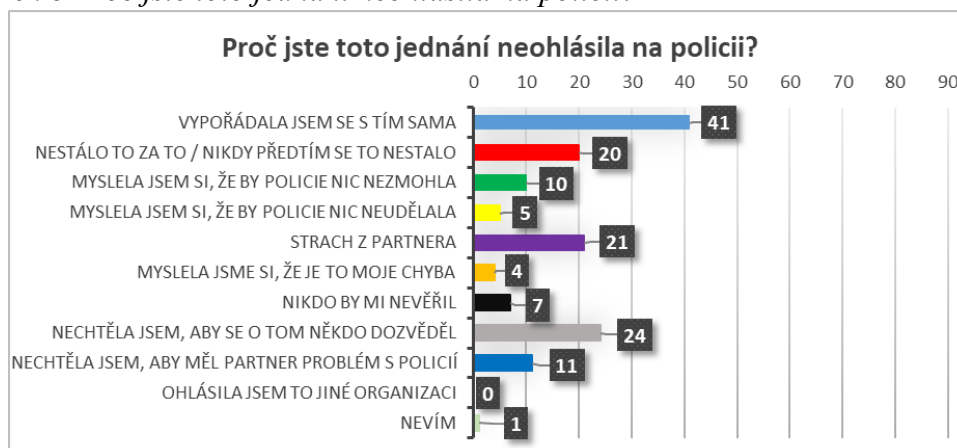

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Otázka 8: Proč jste toto jednání neohlásila na policii?

Otázka 8 navazuje na přechozí otázku 7, kdy zjišťujeme, z jakého důvodu respondentka neohlásila tuto skutečnost. Necelá polovina respondentek udala důvod, že se s tím vypořádala sama (44 %). Další nejčastější odpovědí bylo to, že respondentka nechtěla, aby se o tom někdo dozvěděl (25 %). Necelá čtvrtina respondentek odpověděla, že měla strach z partnera (23 %). Další necelá třetina udala důvod takový, že jí to za to nestálo (22 %). Jedenáct respondentek uvedlo jako důvod, že nechtěla, aby měl partner problémy s policií (12 %). Deset respondentek bylo přesvědčených, že by policie nic nezmohla (11 %) a pět, že by nic neudělala (5 %). Sedm respondentek se obávalo, že by jim nikdo nevěřil, a proto to neohlásily (8 %). Čtyři respondentky si myslely, že to byla jejich chyba (4 %). Jedna respondentka zvolila odpověď „nevím“ (1 %). Žádná z respondentek se nerozhodla ohlásit to jiné organizaci.

Obrázek 8 Proč jste toto jednání neohlásila na policii?

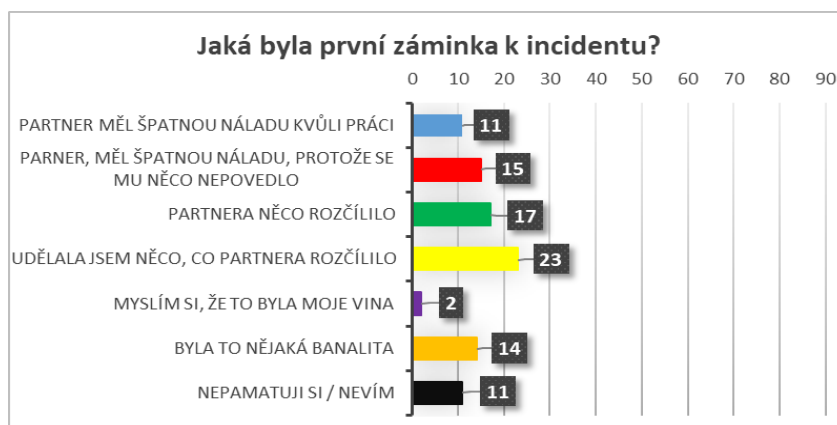

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Otázka 9: Jaká byla první záminka k incidentu?

V otázce 9 jsme se zaměřili, co bylo první záminkou vedoucí k incidentu. Nejvíce odpovědí jsme zaznamenali u odpovědi „udělala jsem něco, co partnera rozčílilo“, což je čtvrtina odpovědí (25 %). Dále následovala odpověď „partnera něco rozčílilo“ (18 %). Patnáct respondentek uvedlo, že se partnerovi něco nepovedlo a z toho měl špatnou náladu (16 %). Čtrnáct respondentek uvedlo, že záminkou byla nějaká banalita (15 %). Jedenáct respondentek odpovědělo, že důvodem incidentu byla práce partnera (12 %). Pouze dvě respondentky uvádí důvod, že si myslí, že to byla jejich vina (2 %). Zbytek respondentek odpovědělo, že si to již nepamatují (12 %).

Obrázek 9 Jaká byla první záminka k incidentu?

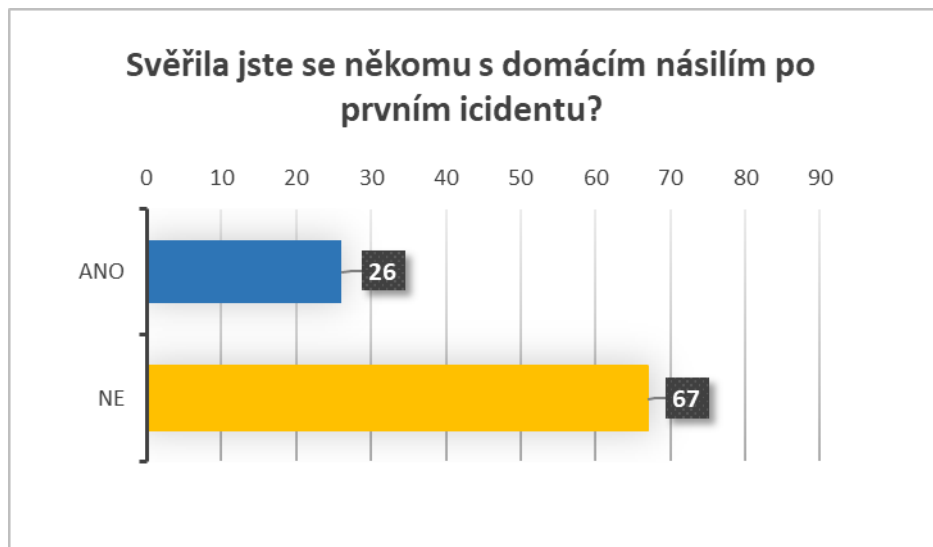

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Otázka 10: Svěřila jste se někomu s domácím násilím po prvním incidentu?

Touto otázkou jsme zjišťovali, jestli se někomu oběť domácího násilí svěřila po prvním agresivním aktu. Většina respondentek si tuto skutečnost nechala pro sebe (72 %). A asi jedna čtvrtina respondentek odpověděla, že se svěřily někomu ze svého blízkého okolí (28 %).

Obrázek 10 Svěřila jste se někomu s domácím násilím po prvním incidentu?

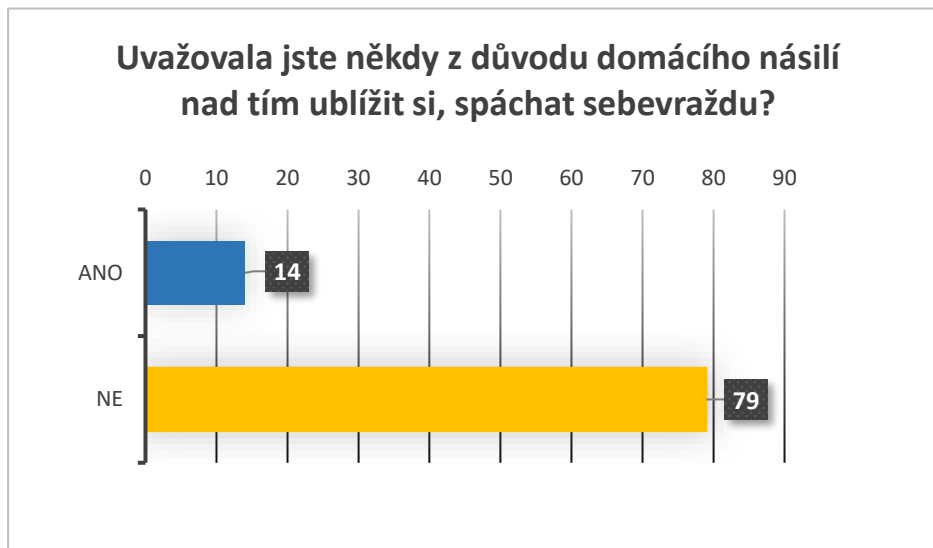

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Otázka 11: Uvažovala jste někdy z důvodu domácího násilí nad tím ublížit si, spáchat sebevraždu?

V otázce 11 se ptáme respondentky, jestli někdy uvažovala z důvodu domácího násilí nad tím, že by si ublížila, či spáchala sebevraždu. Většina respondentek nad tím neuvažovala (85 %) a zbylých čtrnáct respondentek o tomto aktu uvažovala (15 %).

Obrázek 11 Uvažovala jste někdy z důvodu domácího násilí nad tím ublížit si, spáchat sebevraždu?

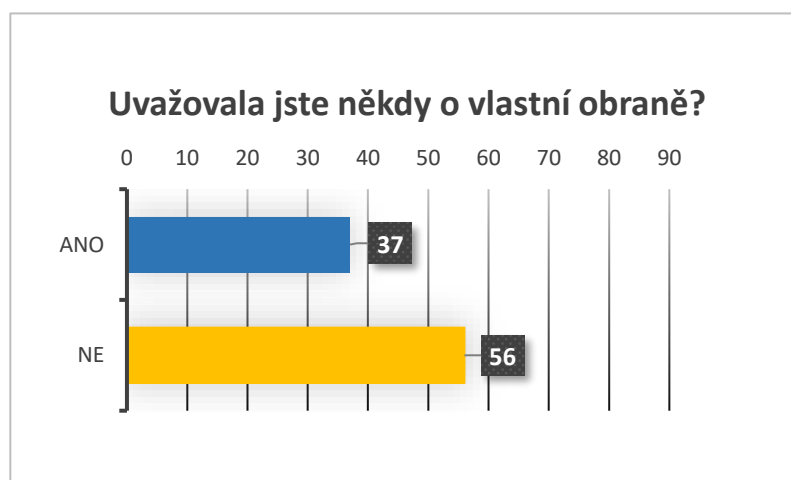

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Otázka 12: Uvažovala jste někdy o vlastní obraně?

Cílem této otázky bylo zjistit, zda respondentka uvažovala o vlastní obraně např. pomocí nože, hole, klíčů, slzného spreje atd. Přes polovinu respondentek z devadesáti tří oslovených uvažovalo o své sebeobraně (60 %) a třicet sedm respondentek uvedlo, že o sebeobraně neuvažovalo (40 %).

Obrázek 12 Uvažovala jste někdy o vlastní obraně?

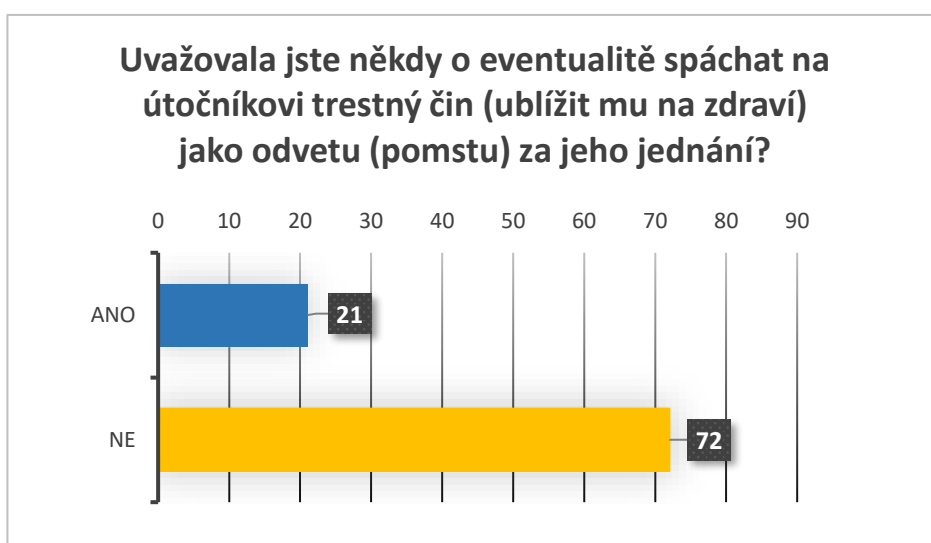

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Otázka 13: Uvažovala jste někdy o eventualitě spáchat na útočnickovi trestný čin (ublížit mu na zdraví) jako odvetu (pomstu) za jeho jednání?

Další otázka jednala o tom, jestli respondentka někdy uvažovala o eventualitě ublížit na zdraví agresorovi jako pomstu za jeho jednání. Sedmdesát dva respondentek odpovědělo, že o tom neuvažovala, což je většina oslovených (77 %) a zbylých dvacet jedna respondentek odpovědělo, že uvažovala o spáchání trestného činu na útočnickovi (23 %).

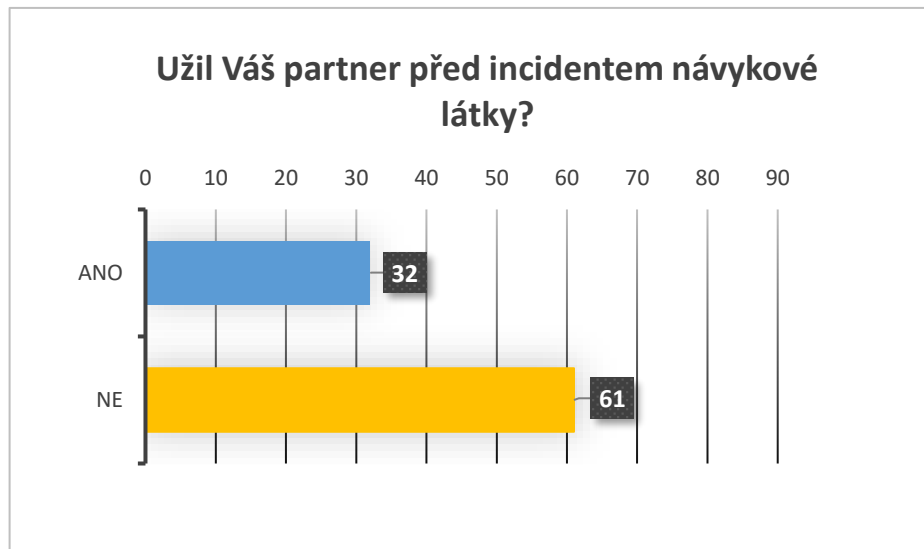
Obrázek 13 Uvažovala jste někdy o eventualitě spáchat na útočnickovi trestný čin (ublížit mu na zdraví) jako odvetu (pomstu) za jeho jednání?

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Otázka 14: Užil Váš partner před incidentem návykové látky? (např. alkohol, heroin, pervitin atd.)

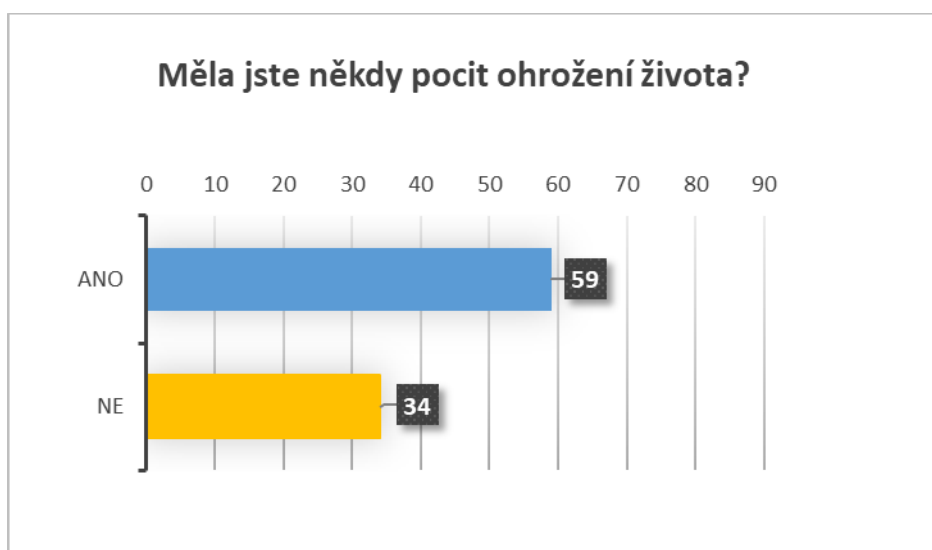
Ve čtrnácté otázce jsme se respondentky ptali, zdali agresor užil nějaké návykové látky před incidentem. Zde jsme obdrželi informace, že násilníci u většiny případů nepožili žádné návykové látky (65 %) a ve třiceti dvou případech útočníci pravděpodobně užili v nějaké formě návykovou látku (34 %).

Obrázek 14 Užil Váš partner před incidentem návykové látky?

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Otázka 15: Měla jste někdy pocit ohrožení života?

Prostřednictvím patnácté otázky, jsme zjišťovali, jestli měly respondentky pocit ohrožení života, když docházelo k násilí. Větší polovina respondentek zvolilo odpověď „ano“ (63 %). Zbylých třicet čtyři respondentek uvedlo, že nemělo pocit ohrožení života (37 %).

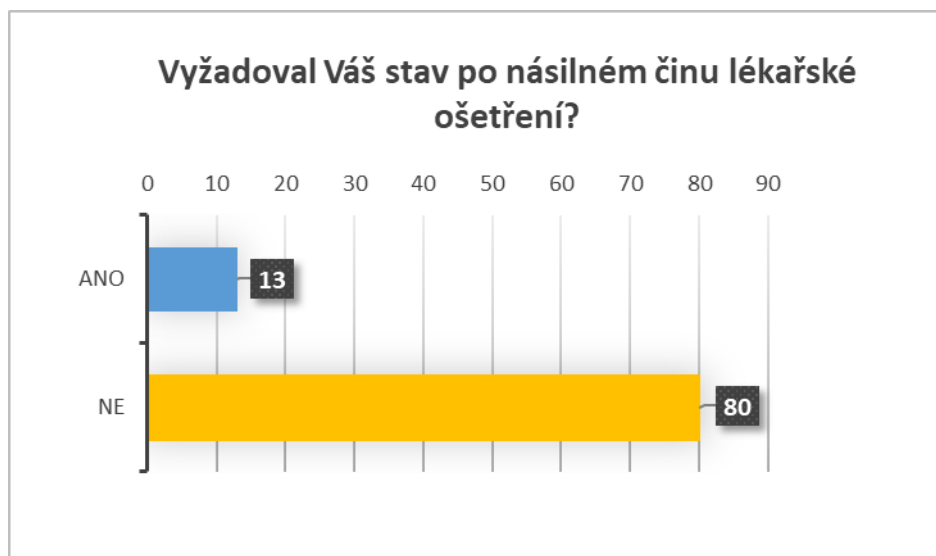
Obrázek 15 Měla jste někdy pocit ohrožení života?

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Otázka 16: Vyžadoval Váš stav po násilném činu lékařské ošetření?

Touto otázkou jsme chtěli zjistit, jestli oběti násilného činu potřebovaly lékařské ošetření z důvodu tak hrubého zacházení. Naštěstí většina respondentek odpověděla, že lékařské ošetření nebylo potřeba (86 %), ale bohužel na zbylých třináct respondentek bylo použité tak hrubé násilí, že bylo vyžadováno ošetření lékařem (14 %).

Obrázek 16 Vyžadoval Váš stav po násilném činu lékařské ošetření?

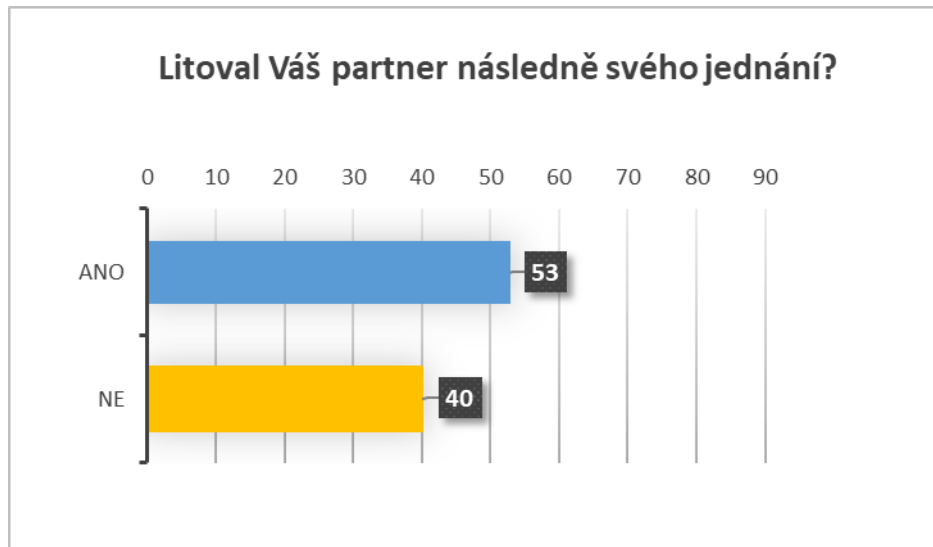

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Otázka 17: Litoval Váš partner následně svého jednání?

Cílem sedmnácté otázky bylo zjistit, jestli agresor následně litoval svého činu. Zde nám respondentky odpovídaly zhruba nastejno u obou odpovědí. Padesát tři respondentek, což je větší polovina, nám odpověděla, že partner svého násilného činu litoval (57 %) a zbylých čtyřicet uvedlo, že partneři svého činu pravděpodobně nelitovali (43 %).

Obrázek 17 Litoval Váš partner následně svého jednání?

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

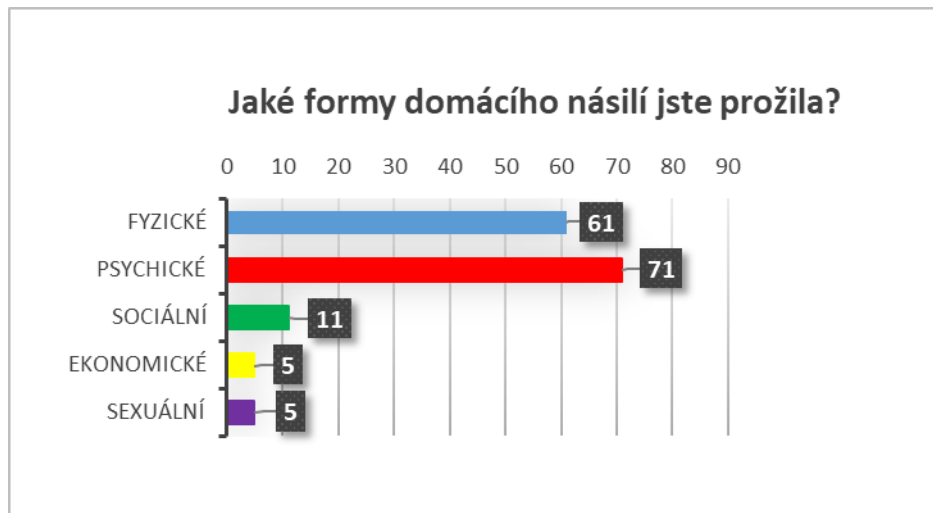
Otázka 18: Jak jste poznala, že se schyluje k násilí? Bylo to něčím rozpoznatelné?

Prostřednictvím této otázky jsme se snažili zjistit, jak respondentky poznaly, že se schyluje k násilí, jestli to bylo něčím rozpoznatelné. Vybrali jsme nejčastější odpovědi, které se v dotazníku objevovaly a zbytek odpovědí rozebereme ve výzkumných otázkách. Nejčastější odpovědí bylo, že agresori začali na oběť křičet a nadávat. K násilí se také schylovalo po hádce či neshodách. Agresivitu násilníka také zvýšilo požití alkoholu a nervozita z práce. A u některých případech se agresivita partnera zjevila z ničeho nic, uvedly respondentky.

Otázka 19: Jaké formy domácího násilí jste prožila?

V této otázce jsme analyzovali, jaké s jakými formami domácího násilí se respondentky setkaly. Respondentky měly možnost uvést více forem násilí, protože častým jevem je, že formy násilí se prolínají. Nejvíce respondentky uváděly, že se setkaly s kombinací fyzického násilí a psychického násilí. Sedmdesát jedna respondentek uvedlo, že si prošlo psychickým násilím a šedesát jedna respondentek si prošlo v nějaké formě fyzickým násilím. Dalším v pořadí bylo sociální násilí u jedenácti respondentek a po pěti respondentkách u ekonomického násilí a u sexuálního násilí.

Obrázek 18 Jaké formy domácího násilí jste prožila?

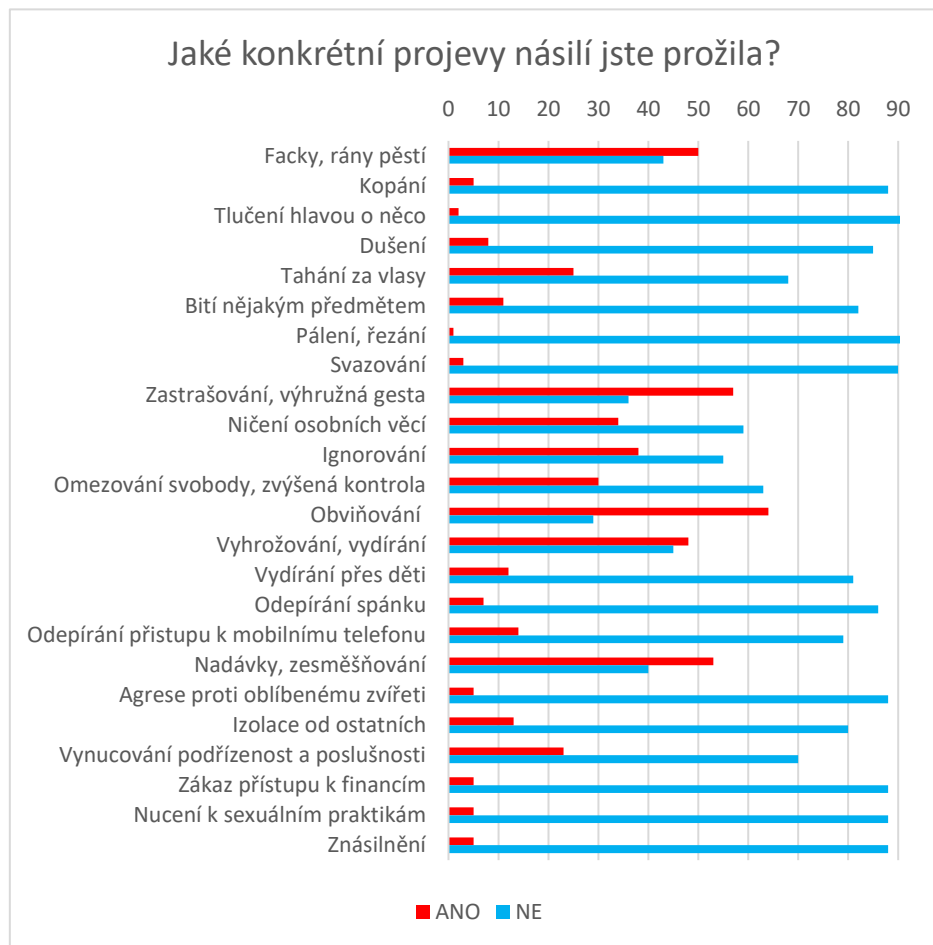

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Otázka 20: Jaké konkrétní projevy jste prožila?

Otázka číslo dvacet navazuje na předchozí otázku číslo devatenáct, a zde zjišťujeme, jaké konkrétní projevy domácího násilí respondentky zažily. Na grafu si můžeme všimnout, že psychické násilí opravdu je nejčastějším projevem, kterým si oběti domácího násilí v našem dotazníku prošly. Nejčastěji se respondentky setkávaly s obviňováním, zastrašováním, nadávkami, vyhrožováním, ignorováním, ničením osobních věcí a omezováním svobody. U konkrétních projevů fyzické formy násilí respondentky uváděly nejčastější facky a rány pěstmi, tahání za vlasy a bití nějakým předmětem. Zákaz přístupu k financím se objevilo u pěti respondentek. A pět respondentek uvedlo, že byly nuceny k sexuálním praktikám a pět respondentek bylo znásilněno.

Obrázek 19 Jaké konkrétní projevy násilí jste prožila?

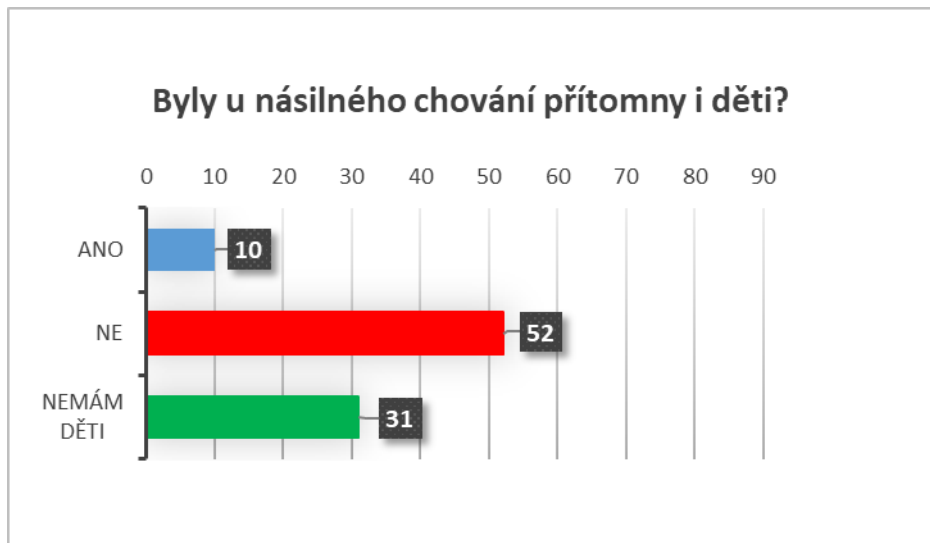

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Otázka 21: Byly u násilného chování přítomny i děti?

Otázkou číslo dvacet jedna jsme směřovali k dětem, jestli byly přítomny u násilného aktu mezi matkou a otcem. Přes polovinu respondentek uvedlo, že při násilném činu děti nebyly přítomny (56 %). Deset respondentek uvedlo, že děti byly přítomny u násilí (11 %). Zbýlých třicet jedna respondentek odpovědělo, což je jedna třetina, že nemá děti (33 %).

Obrázek 20 Byly u násilného chování přítomny i děti?

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Otázka 22: Pokud u násilného chování byly přítomny i děti, jak na to reagovaly?

Otázka 22 navazuje na předchozí otázku, jestliže děti byly přítomny u násilného aktu, jak na to reagovaly. Čtyři respondentky odpověděly, že děti na chování agresora reagovaly pláčem. Dvě respondentky odpověděly, že měly z agresora strach. Tři respondentky uvedly, že děti se schovávali ve svém pokojíčku a jedna respondentka uvedla, že ji děti bránily.

Obrázek 21 Pokud u násilného chování byly přítomny i děti, jak na to reagovaly?

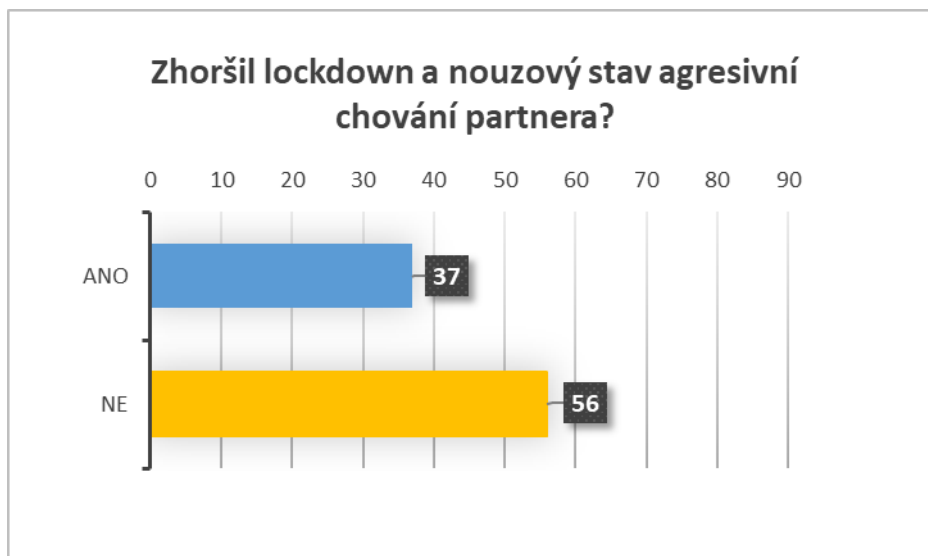

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Otázka 23: Zhoršil lockdown a nouzový stav agresivní chování partnera?

Otázkou číslo dvacet tři jsme zjišťovali velmi aktuální téma, a tím je, jak lockdown a nouzový stav ovlivnil či neovlivnil domácí násilí u respondentek. Většina respondentek odpověděla, že nouzový stav agresivní chování partnera nezhoršil (60 %). Zbýlých třicet sedm respondentek uvedlo, že nouzový stav bohužel agresivitu partnera zhoršil (40 %).

Obrázek 22 Zhoršil lockdown a nouzový stav agresivní chování partnera?

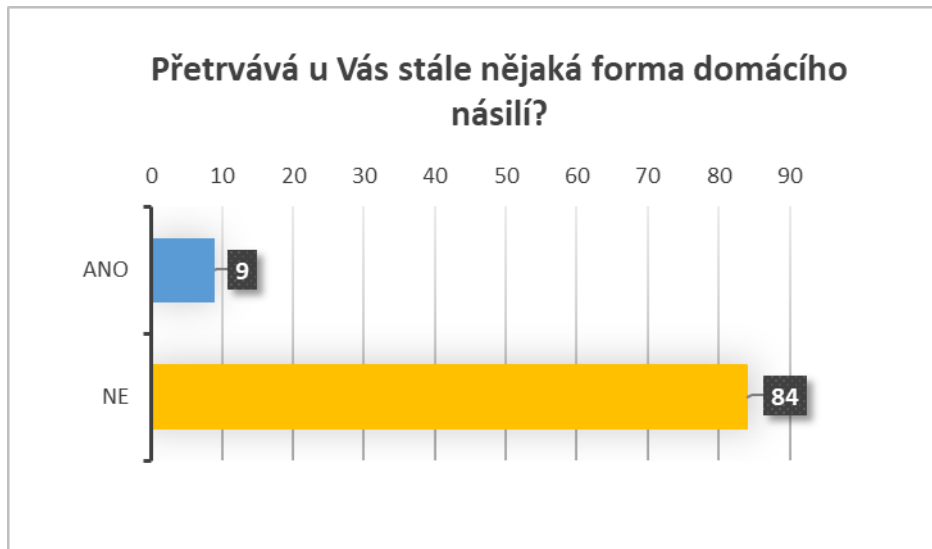

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Otázka 24 Přetrvává u Vás stále nějaká forma domácího násilí?

Touto otázkou jsme se tázali, zdali se respondentky nadále setkávají s jakoukoliv formou domácího násilí. Naprostá většina respondentek se již nyní neseťkává s žádnou formou domácího násilí (90 %). Devět respondentek uvedlo, že se stále potýkají s nějakou formou domácího násilí (10 %).

Obrázek 23 Přetrvává u Vás stále nějaká forma domácího násilí?

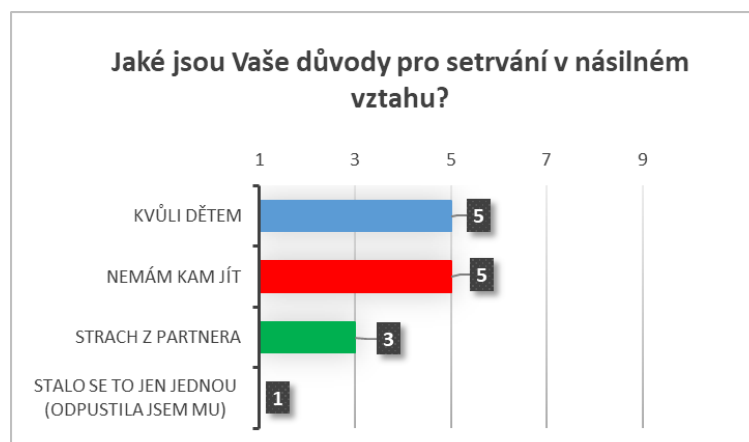

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Otázka 25 Pokud zůstáváte u svého partnera přes trvajícím domácí násilí, jaké jsou pro to důvody?

Respondentky měly možnost se v této otázce svěřit, z jakého důvodu zůstávají u násilného partnera. Nejčastější kombinací odpovědí byla „kvůli dětem“ a „nemám kam jít“. Tři respondentky odpověděly, že mají strach z agresivního partnera. Jedna respondentka uvedla, že svému partnerovi odpustila.

Obrázek 24 Pokud zůstáváte u svého partnera přes trvajícím domácí násilí, jaké jsou pro to důvody?

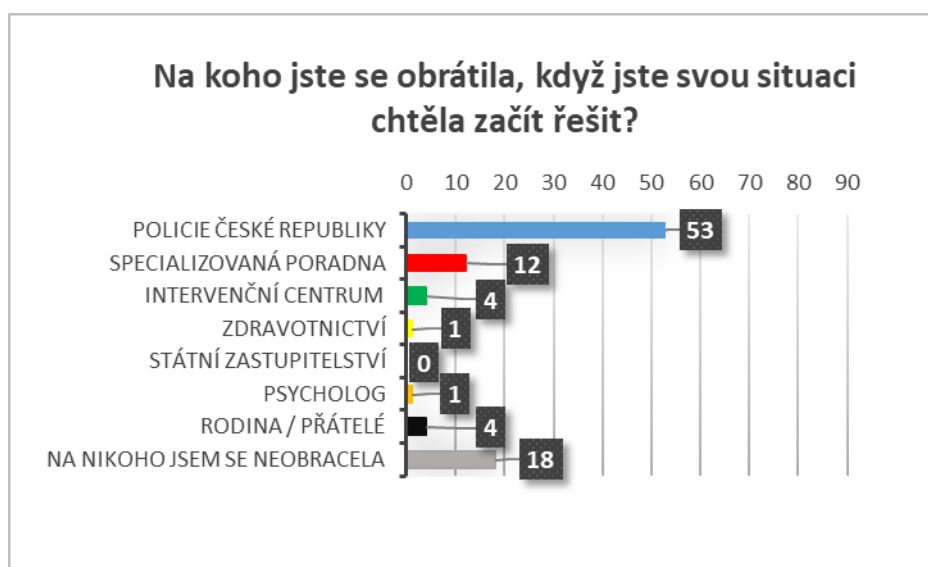

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Otázka 26: Na koho jste se obrátila, když jste svou situaci chtěla začít řešit?

Touto otázkou jsme zjišťovali, na koho se oběti domácího násilí obrátily, když chtěli svou situaci začít řešit. Přes polovinu respondentek odpovědělo, že se obrátilo na Policii České republiky (57 %). Na specializovanou poradnu pro oběti domácího násilí se obrátilo dvanáct respondentek (13 %). Čtyři respondentky kontaktovaly intervenční centrum (4 %). Po jedné respondentce se obrátily na zdravotnictví a psychologa (2 %). Čtyři respondentky odpověděly, že se obrátily na rodinu, aby jim s tím pomohla (4 %). A zbytek respondentek se na žádnou pomoc neobracela (19 %).

Obrázek 25 Na koho jste se obrátila, když jste svou situaci chtěla začít řešit?

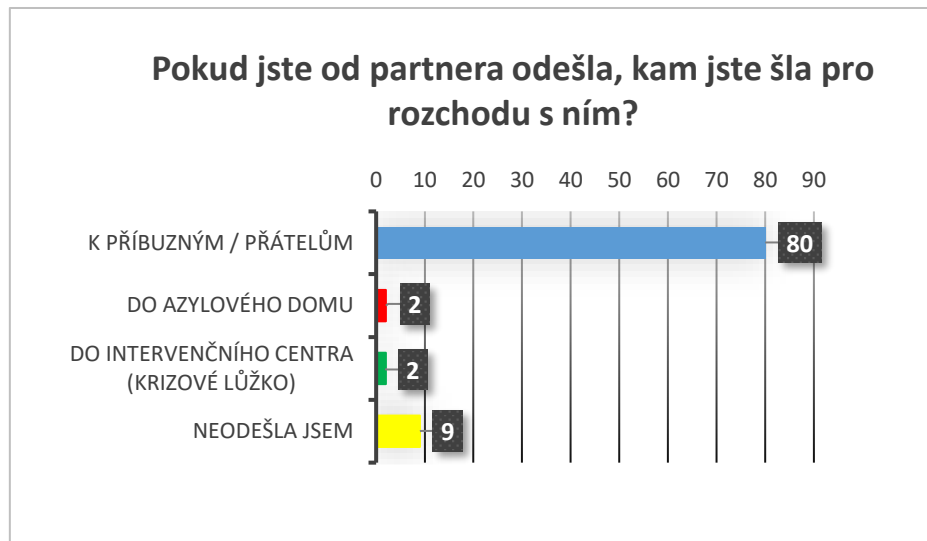

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Otázka 27: Pokud jste od partnera odešla, kam jste šla pro rozchodu s ním?

Prostřednictvím otázky číslo dvacet sedm jsme analyzovali, kam respondentka odešla, když se rozešla se agresorem. Naprostá většina odpověděla, že na nějakou chvíli se uchýlily k příbuzným či přátelům (86 %). Po dvou respondentkách jsme obdrželi odpověď, že šly do azylového domu nebo do intervenčního centra (4 %). Devět respondentek odpovědělo, že od partnera neodešlo (10 %).

Obrázek 26 Pokud jste od partnera odešla, kam jste šla pro rozchodu s ním?

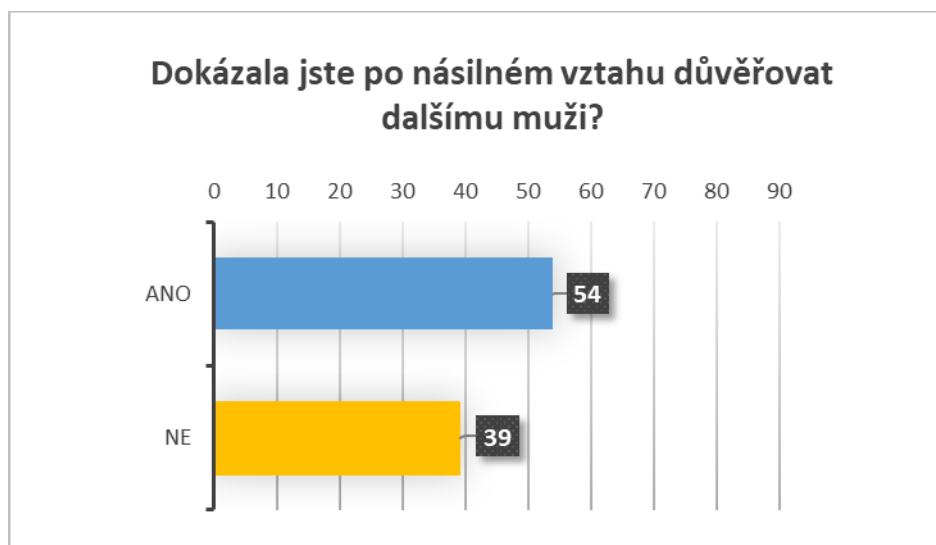

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Otázka 28: Dokázala jste po násilném vztahu důvěřovat dalšímu muži?

Naše dvacátá osmá otázka v dotazníku směřovala k tomu, jestli respondentka dokázala důvěřovat dalšímu muži po již prošlém násilném vztahu. Zde to je více méně nastejno, ale převažuje stále odpověď „ano“ (58 %), z toho vyplývá, že některé ženy, které se staly obětmi domácího násilí, nemusí úplně zanevřít na všechny muže. A třicet devět respondentek uvedlo, že prozatím si k žádnému muži cestu nenašly (42 %).

Obrázek 27 Dokázala jste po násilném vztahu důvěřovat dalšímu muži?

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

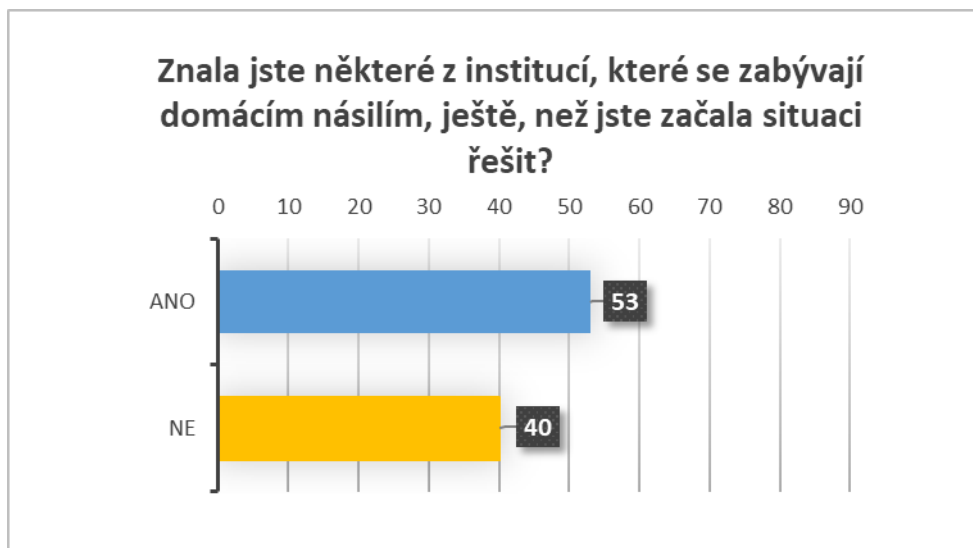
Otázka 29: Jak Vás domácí násilí ovlivnilo do budoucna?

Prostřednictvím této otázky jsme se snažili zjistit, jak respondentky ovlivnilo či neovlivnilo domácí násilí, kterým si prošly. Vybrali jsme nejčastější odpovědi, které se v dotazníku objevovaly a zbytek odpovědí rozebereme ve výzkumných otázkách. Nejčastější odpovědí bylo, že jsou respondentky obezřetnější vůči mužům, zaznamenaly jsme také deprese a úzkostné stavy, nedůvěru vůči mužům a poměrně vysoké procento respondentek uvedlo, že se přes násilí časem přenesly a nijak je to neovlivnilo (30 %).

Otázka 30: Zнала jste některé z institucí, které se zabývají domácím násilím, ještě, než jste začala situaci řešit? (např. Bílý kruh bezpečí, RIAPS, ProFem, ROSA, atd.)

Naše poslední otázka směřovala k tomu, jak moc si jsou respondentky vědomy institucí, které se zabývají domácím násilím. Odpovědi byly víceméně vyrovnané. Padesát tři respondentek uvedlo, že instituce již měly v povědomí (57 %) a čtyřicet respondentek odpovědělo, že tyto instituce neznají/neznali (43 %).

Obrázek 28 Zнала jste některé z institucí, které se zabývají domácím násilím, ještě, než jste začala situaci řešit?

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

3.5 Evaluace výzkumu

Praktická část bakalářské práce pomocí kvantitativního výzkumu měla za cíl analyzovat problematiku domácího násilí ve Zlínském kraji, a to u žen jako u obětí domácího násilí a navrhnout možná opatření zejména v oblasti prevence tohoto negativního společenského jevu. Chtěli jsme si ověřit výskyt tohoto jevu a jeho prognózu. Naším východiskem bylo to, že kvantitativní výzkum, který jsme zrealizovali pomocí dotazníkového šetření, nám zajistí uspokojivý počet odpovědí. Do výzkumu se zapojilo 95 žen (2 dotazníky byly vyřazeny z důvodu neúplnosti dat).

Prostřednictvím otázek v dotazníku (Příloha 1) jsme získali podněty pro stanovené cíle, počítaje vybraných výzkumných otázek. Dílčí otázky z dotazníkového šetření jsou vyhodnoceny a graficky znázorněny v předešlé kapitole. Níže se věnujeme vyhodnocení stanovených výzkumných otázek

Výzkumná otázka 1 – vyhodnocení

Jaká je kauzalita agresivity partnera při domácím násilí páchaného na ženách?

První výzkumná otázka měla za cíl zjistit dynamiku agresivity násilníka, jaké jsou pro to důvody a časové rozhraní. Následující výsledky jsou výstupem z dotazníkového šetření. Z celkového počtu devadesáti tří respondentek (100 %) uvedla jedna třetina (33 %), že se první známky agresivity objevily již po prvním roku vztahu a následující nejčastější odpovědí bylo, že se agresivita u partnera objevila dokonce mezi prvními 3–6 měsíci (17 %), poté po dvou letech (17 %), po méně než 3 měsících (14 %), po třech letech (10 %), po pěti letech (4 %) a po čtyřech letech (4 %). To však neznamená, že po prvních známkách agresivity, musí ihned dojít k jakémukoliv projevu násilí. Z dotazníkového šetření však vyplývá, že domácího násilí se pachatelé dopustili právě při prvním projevu agresivity. K prvním incidentům nejčastěji došlo po prvním roku od seznámení (32 %), dále respondentky odpovídaly „mezi 3-6 měsíci“ vztahu (16 %), stejně tak odpovídaly „po dvou letech“ (16 %), čtrnáct respondentek uvedlo nějakou formu domácího násilí již po méně než třech měsících vztahu (14 %), dvanáct po třech letech (13 %), po pěti letech (6 %) a po čtyřech letech (2 %). Právě když je vztah ještě v relativním začátku, tak nemusí oběti brát nějakou malou „nehodu“ jako něco vážného, a proto je ani třeba neuvažují nad možností ohlásit toto jednání na Policii České republiky. Z odpovědí respondentek vyplývá, že pouze pět jich toto jednání ohlásilo (5 %) a naprostá většina respondentek tuto skutečnost neoznámila (95 %).

Ve svých odpovědích nejčastěji uváděly, že se s tím vypořádaly v tichosti samy (44 %). Dalšími nejčastějšími odpověďmi bylo to, že oběti nechtěly, aby se o tom někdo cizí vůbec dozvěděl (23 %), poté uváděly důvod, že měly strach z partnera (23 %) anebo, že to nestálo za to, že to byla jen nějaká banalita (22 %). Jedenáct respondentek nechtělo, aby měl partner problémy s policií (12 %), patnáct, si myslelo, že by policie nic neudělala (16 %), sedm se obávalo, že by jim nikdo nevěřil (8 %) a nejméně respondentek odpovědělo, že si mysleli, že to byla jejich chyba (4 %). Z dotazníkového šetření vyplývá, že většinou oběť udělala něco, co partnera rozčílilo, a to poté vedlo k prvnímu incidentu (25 %). Tady můžeme vidět, že respondentky si mohou myslet, že vlastně za to své prožité domácí násilí si mohou samy, což rozhodně není správné a za každé násilí je odpovědný vždy ten, kdo jej provede. Poté sedmnáct respondentek uvedlo, že za to mohlo jakékoliv rozčilení partnera (18 %), když se partnerovi něco nepovedlo (16 %), u čtrnácti případů byla první záminkou nějaká banalita (15 %), pracovní napětí partnera bylo dalším důvodem (12 %) a jedenáct respondentek uvedlo, že si to nepamatuji (12 %). Když se tedy oběti nesvěří nikomu ze svého blízkého okolí a nechají si to pro sebe (72 %), pravděpodobně to v sobě potlačí, a tak může docházet k opětovnému násilí. Z dotazníku také vyplývá, že by většina respondentek nespáchala žádný trestný čin na agresorovi (77 %), ať byly projevy násilí jakékoliv, i když měly pocit ohrožení života (63 %). Dynamiku násilí jsme také zaměřili na to, jak častým jevem je požití nějaké drogy před násilným aktem. U většiny případů respondentky neuvedly přítomnost jakýchkoliv drog (65 %), zbytek respondentek odpovědělo, že agresor požil alkohol před aktem (37 %). Z dotazníkového šetření jsme také zjišťovali, jestli oběť domácího násilí nějakým způsobem zaznamenala, že se schyluje k násilí. Nejčastější odpovědí bylo, že se agresori začali rozčilovat na oběť a poté, že se k násilí uchýlovali po vzájemných neshodách či po hádce. Další odpovědi zahrnovaly: rozbíjení věcí, nadávání, agresivitu, nervozitu, jakékoliv rozčilení kvůli banalitě, už z pohledu to poznaly, opilost. Velké množství respondentek však také odpovědělo, že násilí nebylo dopředu nijak rozpoznatelné. Větší polovina respondentek uváděla, že partner následně svého jednání litoval a vše se snažil ledajak napravit, i když se k násilí později znovu uchýlil (57 %).

Výzkumná otázka 2 – vyhodnocení

S jakými formami a projevy domácího násilí se nejčastěji setkáváme?

Výzkumnou otázku jsme vyhodnocovali na základě získaných odpovědí z dotazníku na otázky týkající se forem a konkrétních projevů domácího násilí. Z počtu získaných odpovědí

jsme zjistili, že nejčastější kombinací domácího násilí je forma fyzického násilí a psychického násilí. Sedmdesát jedna respondentek odpovědělo, že na nich bylo páchání násilí ve formě psychického násilí a šedesát jedna uvedlo formu fyzickou. Zde jsme si ověřili, že psychické násilí je nejčastější formou, se kterou se oběti setkávají. Ihned ale za psychickou formou je forma fyzická, která také je v popředí mezi ostatními formami. Jedenáct respondentek uvedlo formu sociálního násilí, pět ekonomické násilí a dalších pět sexuální násilí. V další rozsáhlé otázce, jsme zjišťovali, jaké konkrétní projevy se objevují u obětí domácího násilí. Ověřili jsme si, že psychické násilí opravdu převažuje. Nejčastějším projevem je obviňování (64 respondentek), zastrašování (57 r), nadávky (53 r), vyhrožování (48 r), ignorování (38 r), ničení osobních věcí (34 r) a omezování svobody (30 r). Další konkrétními projevy: vynucování podřízenosti a poslušnosti (23 r), vydírání přes děti (12 r), odepírání spánku (7 r), agrese proti oblíbenému zvířeti (5 r). Na druhé příčce je fyzické násilí, kde respondenty odpovídaly nejčastěji, že dostávaly facky a rány pěstí (50 r), byly tahány za vlasy nebo jim byly vyškubávány vlasy (25 r) a byly bity nějakým předmětem (11 r). Dalšími uvedenými konkrétními projevy je: dušení (8 r), kopání (5 r), svazování (3 r), tlučení hlavou o něco (2 r), pálení a řezání (1 r). U sociálního násilí respondenty uváděly, že jim byl odepírán přístup k mobilnímu telefonu (14 r) a také byly izolovány od společnosti (13 r). Finanční násilí v podobě zákazu přístupu k financím zažilo 5 respondentek. K sexuálním praktikám bylo donuceno 5 respondentek a dalších 5 respondentek bylo znásilněno svým partnerem. Zjistili jsme tedy, že nejčastěji se oběti domácího násilí setkávají s psychickou formou, ale ihned za ní je forma fyzická.

Výzkumná otázka 3 – vyhodnocení

Jak domácí násilí ovlivnilo oběti do budoucna?

Ze získaných dat z dotazníkového šetření jsme zjistili, že více jak polovina respondentek je schopna důvěry k dalšímu muži, po tom všem, čím si prošla (58 %). Zbýlých (42 %) respondentek se prozatím žádnému muži nedokázaly otevřít. To ale neznamená, že postupem času, se to nezmění. Jen ojedinělé případy respondentek uváděly, že doživotně zanevřely na muže. Nejčastější odpovědí v dotazníku bylo, že jsou respondenty obezřetnější vůči mužům, zaznamenaly jsme také deprese a úzkostné stavy, nedůvěru vůči mužům a poměrně vysoké procento respondentek uvedlo, že se přes násilí časem přenesly a nijak je to neovlivnilo (30 %). Další odpovědi, se kterými jsme se při analýze setkali: změna pohledu na muže, neschopnost být intimní s dalším mužem, nedůvěra vůči všem, doživotní trauma,

zaměření se více na sebe a svou kariéru, uzavřenější, opatrnost, nespavost, velmi pozvolné otevírání se mužům, strach ze závazků a snížení sebevědomí. Zajímavým zjištěním zde bylo, že některé respondentky, které si prošly násilným vztahem uvedly, že to bylo pro ně vlastně otevření očí a berou to jako životní lekci, jak si více sebe vážít a říct si, co jim je a není příjemné.

3.6 Diskuze

Námi vybraná problematika, která se zabývá domácím násilím je velmi aktuálním problémem. Je nezbytné na tuto skutečnost aktivně a adekvátně reagovat. Z dat Asociace pracovníků intervenčních center České republiky můžeme vyčíst, že v přehledu počtu vykázaní policií České republiky, se čísla případů snižují. Nejvíce případů bylo roku 2011 a to 1430 případů. Můžeme si povšimnout, že počty případů v jednotlivých letech relativně klesají. Například v roce 2014 to bylo 1382 případů, v roce 2017 to bylo 1350 případů a v roce 2020 to bylo 1170 případů. Když se ale zaměříme jen na Zlínský kraj, tak zde můžeme spatřit, že počty případů se také snižují. Nevíce případů se objevilo v roce 2011, což bylo 126 případů. Následující roky můžeme sledovat také snížení např. rok 2014 – 83 případů, rok 2017 – 57 případů a rok 2020 – 48 případů. Dle dostupných dat o osobních konzultacích v poradnách Bílého kruhu bezpečí za rok 2020, přišlo svou situaci domácího násilí řešit 496 osob. Další 104 případů uvádí nejistý výskyt domácího násilí. V naprosté většině případů převažovaly ženské oběti násilného činu.

Dle našeho výzkumu si můžeme povšimnout, že domácí násilí se týká i velmi mladých lidí. V dotazníku bylo největší zastoupené procento respondentek v rozmezí mezi osmnáctým rokem a dvacátým čtvrtým rokem. Což nám potvrzuje, že obětí může být opravdu kdokoliv. Zde se také setkáváme s problémem, že mladí lidé, kteří žijí s agresivním partnerem a jsou obětmi domácího násilí a zneužíváním, jsou vystaveni vyššímu riziku rozvoje psychických obtíží a řady dalších negativních psychosociálních a ekonomických výsledků. Přes jasný důkaz potřeby duševního zdraví u této skupiny mladých lidí, jen velmi málo z nich má přístup k vhodným intervencím v oblasti duševního zdraví. (Allaghan, Fellin a Alexander, 2018) Také nás může napadnout to, že například osmnáctiletá dívka pravděpodobně nebude ještě obývat společnou domácnost se svým partnerem, takže k násilí může docházet i mimo domov. Zde by pravděpodobně mělo hrát největší roli to, jak moc jsou všímaví rodiče oběti a zdali mají rodiče s potomkem důvěryhodný vztah.

Pouze deset žen uvedlo, že u domácího násilí byly přítomny děti a padesát dva uvedlo, že děti přítomny nebyly (zbytek byly ženy bezdětné). Což nás přivádí k tomu, že agresori se snaží násilí vůči své partnerce skrýt před dětmi. Děti však tomuto jevu nedokážou porozumět. Mají rády oběť (maminka) a zároveň i toho agresora (tatínek). Děti jsou obzvláště vnímavé vůči změnám „ovzduší“ v rodině a silně to prožívají, ale většina rodičů si myslí, že to dokážou před dítětem skrýt a ono nemá o ničem ani ponětí. (Čírtková, 2008) Podle průzkumů WHO z roku 2020 se domácí násilí v drtivé většině případů odehrává přímo před očima dětí. A ačkoliv jsou pouhými svědky násilí, prožívají to tak, jako by byly přímou obětí. Zde se tedy naše získaná data s jinými průzkumy rozbíhají, ale důvodem může být to, že jiné organizace měly podstatně větší počet respondentů.

Za zmínku zde stojí i to, že více jak polovina respondentek uvedlo, že partner před násilným činem nepožil žádnou návykovou látku. Což se neslučuje s tvrzením jiných autorek, že alkohol je jedním z faktorů, které přispívají k domácímu násilí. (Marvánová-Vargová, Pokorná a Toufarová, 2008) Zdražení alkoholu o pouhé jedno procento by vedlo až k pětiprocentnímu poklesu rizika případů. (Rabinovich et al, 2009) K čemuž bychom se rozhodně přikláněli.

3.7 Doporučení pro praxi

Níže uvádíme doporučení, která by mohla napomoci k rozšíření povědomí o domácím násilím.

Pravděpodobně nejvíce známou organizací pomoci je Bílý kruh bezpečí, proto bychom doporučili, aby se vybuďovala alespoň jedna pobočka minimálně do každého krajského města, tedy i do Zlína, kde momentálně organizace nemá své zastoupení.

Velmi důležitá je osvěta. Proto bychom zařadili mezi veřejnost více projektů, které mají tematiku domácího násilí a rozhodně by bylo užitečné, kdyby se již děti ve školách dozvěděly o problematice domácího násilí, aby věděly, kam se případně obrátit pro pomoc či jak rozpoznat známky domácího násilí.

Nežádoucí společenský jev, kterým je domácí násilí, je často velmi těžce rozpoznatelný, proto je důležité, aby pomáhající profese měly k dispozici odborná školení v rámci této problematiky. Například zdravotník si může při regulérní prohlídce pacienta povšimnout podlitin či vyhubavých odpovědí na otázky ohledně toho, jak se cítí.

V nemálo případech může domácí násilí zanechat na oběti psychické následky. Proto by bylo vhodné, aby tyto oběti měly zajištěnou odbornou psychologickou pomoc a to bezplatně. Bývalé oběti se tak mohou navrátit do svého běžného společenského i pracovního života.

Tak jako oběti domácího násilí, by měl pachatel domácího násilí. Kde by se mohly zjistit důvody násilí a důležitou součástí by byla i snaha o nápravu násilníka.

Na závěr bychom navrhovali, aby pachatelé domácího násilí byli adekvátně potrestáni a tyto případy se v České republice zkriminalizovaly. Například v Nizozemsku je možné uložit o 1/3 vyšší trestní sazbu za trestný čin, který pachatel spáchá na svém partnerovi/partnerce, dětech či rodičích. (Čírtková, Macháčková a Vitoušová, 2002)

ZÁVĚR

Předkládaná bakalářská práce se věnuje problematice domácího násilí, a to především páchaného na ženách ve Zlínském kraji. Je to jeden z mnoha celospolečenských problémů. Ale také jeden z těch nejvážnějších, protože násilí je skryté uvnitř domácnosti a velmi často se špatně rozpoznává zvenčí. Což je zde obrovským paradoxem, jelikož právě doma by se člověk měl cítit nejbezpečněji.

V teoretické části práce jsme si dali za cíl seznámit čtenáře se základními pojmy z oblasti domácího násilí, jaké jsou možné příčiny vzniku domácího násilí, jaké jsou znaky a formy domácího násilí, jelikož jsme práci zaměřili na ženské pohlaví, tak jsme si rozebrali i syndrom týrané ženy (The Battered Woman Syndrom). Dále jsme se věnovali typickým charakteristikám násilných partnerů a institutu vykázaní, který je zásadním krokem směřující k efektivnější ochraně obětí domácího násilí. Shrnuli jsme statistické údaje vyskytujícího se násilí a následného vykázaní zejména ve Zlínském kraji. Jelikož autorka práce studuje zdravotně sociální práci jako obor na vysoké škole, zaměřili jsme se zde i na práci sociálního pracovníka, který se v této problematice pohybuje, a to včetně pomoci oběti při krizové intervenci. V návaznosti na aktuální situaci jsme zařadili i podkapitolu, která popisuje, jaký vliv má pandemie na domácí násilí na ženách. Uvedené informace jsme čerpali z odborné literatury, jelikož domácí násilí popisuje velké množství autorů jako je například Špatenková nebo Čírtková. Na závěr jsme uvedli zlomek pomáhajících organizací, které se zabývají domácím násilím.

Cílem praktické části práce bylo pomocí kvantitativního výzkumu skrze techniku dotazníku zjistit, jaký je současný vývoj domácího násilí páchaného na ženách ve Zlínském kraji, navrhnout možná opatření zejména v oblasti prevence tohoto negativního společenského jevu a dále, jaký vliv má domácí násilí na oběti do budoucna. Za velmi důležitou považujeme i podkapitolu, která se věnuje praktickému doporučení pro praxi, kdy je nutné, aby běžná veřejnost i odborná veřejnost byla citlivější vůči problematice domácího násilí. Cíl práce byl naplněn a věříme, že výsledky, které jsme získali pomocí výzkumu budou užitečné jak pro organizace zabývající se touto problematikou, pomáhajícím pracovníkům či přímo obětem domácího násilí.

Na závěr bychom chtěli uvést, že problematika domácího násilí je velmi širokým tématem, proto nebylo v našich silách v rámci bakalářské práce se propracovat do nejrůznějších detailů, a proto jsme uvedli pouze výčet toho nejzákladnějšího. A zároveň

bychom zde chtěli vyzdvihnout práci jak už autorů či pomáhajících profesí, kteří se touto problematikou zabývají, jelikož je tato práce velmi vysilující, ale vždy mají profesionální, vstřícný a zejména lidský přístup, který je nejpodstatnější.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BURIÁNEK, J., S. PIKÁLKOVÁ and Z. PODANÁ. *Abused, Batteres, or Stalked: Violence in Intimate Partner Relations Gendered*. Praha: Karolinum, 2015. 172s. ISBN 978-80-246-3163-9.
- [2] ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: Domácí násilí, stalking, predikce násilí*. Praha: Grada, 2008. 160s. ISBN 978-80-247-2207-8.
- [3] ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. 3. Praha: Portál, 2000. 254s. ISBN 80-7178-475-3.
- [4] ČÍRTKOVÁ, L., R. MACHÁČKOVÁ a M. VITOUŠOVÁ. *Domácí násilí: Přístup k řešení problému ve vybraných evropských zemích*. Praha: Bílý kruh bezpečí, 2002. 144s. ISBN 80-86284-19-0.
- [5] DALIGAND, L. *Násilí v partnerských vztazích*. Praha: Portál, 2014. 144s. ISBN 978-80-262-0718-4.
- [6] HAFEN, B. Q. and K. J. FRANDBSEN. *Psychological emergencies & crisis intervention: a comprehensive guide for emergency personnel*. Englewood: Morton Publishing, 1985. 421p. ISBN 0895821397 9780895821393.
- [7] HENDL, J. a J. REMR. *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál, 2017. 464s. ISBN 978-80-262-1192-1.
- [8] HUŇKOVÁ, M. a J. VOŇKOVÁ. *Domácí násilí v ČR z pohledu práva*. Stráž pod Ralskem: Justiční akademie ČR, 2004. 248s. ISBN 80-239-6230-2.
- [9] IVANOVÁ, K., N. ŠPATENKOVÁ a R. BUŽGOVÁ. *Rizikovní senioři – sociální fenomén demografického stárnutí populace: Ochrana zájmu křehkých a nekompetentních seniorů*. Acta Universitatis Palackianae Olomouensis Facultas Philosophica. 2010, s. 67-78. ISSN 1803-0246.
- [10] KALVACH, Z., a kol., *Geriatrické syndromy a geriatrický pacient*. Praha: Grada, 2008. 336s. ISBN 978-90-247-7021-5.
- [11] KOZEL, R., L. MYNÁŘOVÁ, H. SVOBODOVÁ. *Moderní metody a techniky marketingového výzkumu*. Praha: Grada, 2011. 304s. ISBN 978-80-247-3527-6.
- [12] MARVÁNOVÁ-VARGOVÁ, B., D. POKORNÁ a M. TOUFAROVÁ. *Partnerské násilí*. Praha: LINDE, 2008. 159s. ISBN 978-80-86131-76-4.

- [13] MÁTEL, A. *Teorie sociální práce I: Sociální práce jako profese, akademická disciplína a vědní obor*. Praha: Grada, 2019. 208s. ISBN 978-80-271-2220-2.
- [14] PIKÁLKOVÁ, S., Z. PODANÁ a J. BURIÁNEK. *Ženy jako oběti partnerského násilí*. Praha: SLON, 2015. 164s. ISBN 978-80-7419-189-3.
- [15] PRŮCHA, J. *Andragogický výzkum* [online]. Praha: Grada, 2014 [cit. 2021-5-4]. 152s. ISBN 978-80-247-9341-2. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/e-kniha/andragogicky-vyzkum-520044/>
- [16] ŘEZANKOVÁ, H. *Analýza dat z dotazníkových šetření*. 4. Praha: Professional Publishing, 2017. 228s. ISBN 978-80-906-5948-3.
- [17] ŠEVČÍK, D., N. ŠPATENKOVÁ, a kol. *Domácí násilí: Kontext, dynamika a intervence* [online]. Praha: Portál, 2011. [cit. 2021-5-4]. 192s. ISBN 978-80-262-0288-2. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/e-kniha/domaci-nasili-478870/>
- [18] ŠPATENKOVÁ, N., a kol. *Krizová intervence pro praxi*. Praha: Grada, 2004. 200s. ISBN 80-247-0586-9.
- [19] ŠPATENKOVÁ, N., a kol. *Krize a krizová intervence*. Praha: Grada, 2017. 288s. ISBN 978-80-247-5327-0.
- [20] ÚLEHLOVÁ, D., a kol. *Problematika domácího násilí pro zdravotnické pracovníky*. Brno: Nco nzo, 2009. 118s. ISBN 978-80-7013-502-0.

INTERNETOVÉ ZDROJE

- [1] ACORUS: Pomoc osobám ohroženým domácím násilím [online]. [cit. 2021-05-05]. Dostupné z: <http://www.acorus.cz/>
- [2] BEDNÁŘOVÁ, Z. Z. *Role sociálního pracovníka zaměřeného na práci s osobami ohroženými domácím násilím*, 2018. Sociální novinky [online]. [cit. 2021-05-04]. ISSN 2464-6792. Dostupné z: <http://socialninovinky.cz/novinky-v-socialni-oblasti/559-role-socialniho-pracovnika-zamereneho-na-praci-s-osobami-ohrozenymi-domacim-nasilim-mgr-zuzana-bednarova>
- [3] BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ [online]. [cit. 2021-05-05]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/>
- [4] CALLAGHAN, J. E. M., L. C. FELLIN and J. H. ALEXANDER. *Promoting Resilience and Agency in Children and Young People Who Have Experienced Domestic Violence and Abuse: the „MPOWER“ Intervention. Journal of Family Violence*, 2018, vol. 34, no.6, p. 521-537. ISSN 08857482. DOI:10.1007/s10896-018-0025-x.
- [5] CENTRUM PORADENSTVÍ PRO RODINNÉ A PARTNERSKÉ VZTAHY [online]. [cit. 2021-05-05]. Dostupné z: <https://www.centrum-poradenstvi.cz/intervencni-centrum.htm>
- [6] ČESKO, 2006. Zákon č. 135 ze dne 14. března 2006 Zákon, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. In: Sběrka zákonů. [cit. 2021-05-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-135>
- [7] ČESKO, 2006. Zákon č. 108 ze dne 14. března 2006 o sociálních službách. In: Sběrka zákonů. [cit. 2021-05-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108>
- [8] ČESKO, 1997. Zákon č. 209 ze dne 31. července 1997 o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti a o změně a doplnění některých zákonů. [cit. 2021-05-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1997-209>
- [9] HYÁNEK, T. P. *Nejlepší je, když přijde násilná osoba, uvědomí si svou chybu a chce ji řešit*, 2020. Český rozhlas [online]. [cit. 2021-05-04]. Dostupné z: <https://zlin.rozhlas.cz/nejlepsi-je-kdyz-prijde-nasilna-osoba-uvedomi-si-svou-chybu-a-chce-ji-resit-rika-8140252>
- [10] MAGDALENIUM: Pomoc obětem domácího násilí [online]. [cit. 2021-05-05]. Dostupné z: <https://www.magdalenium.cz/>

- [11] NYKLOVÁ, B. a D. MOREE. *Násilí na ženách v souvislosti s covid-19* [online]. Sociologický ústav AV ČR, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy, 2021. [cit. 2021-05-04]. Dostupné z: https://www.soc.cas.cz/sites/default/files/publikace/blanka_nyklova_dana_moree_-_nasili_na_zenach_v_souvislosti_s_covid-19.pdf
- [12] ODBOR PREVENCE KRIMINALITY. *Domácí násilí – institut vykazání a další informace*. 2020. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. [cit. 2021-05-05]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/domaci-nasili-institut-vykazani-a-dalsi-informace.aspx>
- [13] PROFEM [online]. [cit. 2021-5-5]. Dostupné z: <https://www.profem.cz/>
- [14] RABINOVICH, L. et al. *The affordability of alcoholic beverages in the European Union*, 2009. [online]. [cit. 2021-05-05]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/health/ph_determinants/life_style/alcohol/documents/alcohol_rand_en.pdf
- [15] ROSA CENTRUM [online]. [cit. 2021-05-05]. Dostupné z: <https://www.rosacentrum.cz/>
- [16] VIOLENCE AGAINST CHILDREN. 2020. World Health Organization [online]. [cit. 2021-05-05]. Dostupné z: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-children>

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obrázek 1 Věk oběti</i>	38
<i>Obrázek 2 Vzdělání oběti</i>	39
<i>Obrázek 3 Kdy jste se setkala s domácím násilím poprvé</i>	39
<i>Obrázek 4 Kdy naposledy jste se stala obětí domácího násilí před vyplněním tohoto dotazníku?</i>	40
<i>Obrázek 5 Po jak dlouhé době vztahu se objevilo agresivní chování u Vašeho partnera?</i> ..	41
<i>Obrázek 6 Kdy po Vašem seznámením s partnerem došlo k prvnímu incidentu?</i>	41
<i>Obrázek 7 Ohlásila jste toto jednání na policii?</i>	42
<i>Obrázek 8 Proč jste toto jednání neohlásila na policii?</i>	43
<i>Obrázek 9 Jaká byla první záminka k incidentu?</i>	43
<i>Obrázek 10 Svěřila jste se někomu s domácím násilím po prvním incidentu?</i>	44
<i>Obrázek 11 Uvažovala jste někdy z důvodu domácího násilí nad tím ublížit si, spáchat sebevraždu?</i>	45
<i>Obrázek 12 Uvažovala jste někdy o vlastní obraně?</i>	45
<i>Obrázek 13 Uvažovala jste někdy o eventualitě spáchat na útočnickovi trestný čin (ublížit mu na zdraví) jako odvetu (pomstu) za jeho jednání?</i>	46
<i>Obrázek 14 Užil Váš partner před incidentem návykové látky?</i>	47
<i>Obrázek 15 Měla jste někdy pocit ohrožení života?</i>	47
<i>Obrázek 16 Vyžadoval Váš stav po násilném činu lékařské ošetření?</i>	48
<i>Obrázek 17 Litoval Váš partner následně svého jednání?</i>	49
<i>Obrázek 18 Jaké formy domácího násilí jste prožila?</i>	50
<i>Obrázek 19 Jaké konkrétní projevy jste prožila?</i>	51
<i>Obrázek 20 Byly u násilného chování přítomny i děti?</i>	52
<i>Obrázek 21 Pokud u násilného chování byly přítomny i děti, jak na to reagovaly?</i>	52
<i>Obrázek 22 Zhoršil lockdown a nouzový stav agresivní chování partnera?</i>	53
<i>Obrázek 23 Přetrvává u Vás stále nějaká forma domácího násilí?</i>	54
<i>Obrázek 24 Pokud zůstáváte u svého partnera přes trvající domácí násilí, jaké jsou pro to důvody?</i>	54
<i>Obrázek 25 Na koho jste se obrátila, když jste svou situaci chtěla začít řešit?</i>	55
<i>Obrázek 26 Pokud jste od partnera odešla, kam jste šla pro rozchodu s ním?</i>	56
<i>Obrázek 27 Dokázala jste po násilném vztahu důvěřovat dalšímu muži?</i>	56
<i>Obrázek 28 Zнала jste některé z institucí, které se zabývají domácím násilím, ještě, než jste začala situaci řešit?</i>	57

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Dotazník

PŘÍLOHA 1: DOTAZNÍK

Domácí násilí ve Zlínském kraji

Otázky Odpovědi 93

Domácí násilí ve Zlínském kraji

Dobrý den,
jmenuji se Aneta Kleinová a jsem studentkou 3. ročníku oboru zdravotně sociální pracovník na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Ve své bakalářské práci rozebírám téma Domácí násilí ve Zlínském kraji. Svůj výzkum jsem zúžila na ženy, které si prošly či stále prochází domácím násilím.

Tímto dotazníkem bych Vás chtěla oslovit a poprosit Vás o pravdivé informace, z důvodu toho, aby nedošlo ke zkreslení výsledků. Dotazník se skládá z uzavřených i otevřených odpovědí a u některých otázek je možné zaškrtnout více možností. Celý dotazník je anonymní a v případě zájmu mě můžete kontaktovat na e-mailu: a1_kleinova@utb.cz.

Děkuji Vám za projevenou důvěru

Jaký je Váš věk?

Výběr z možností

- 18 - 24
- 25 - 29
- 30 - 34
- 35 - 39
- 40 - 44
- 45 - 49
- 50 - 54
- 55 - 59
- 60 - 64
- 65 +
- Přidat možnost nebo přidat „Jiné“

Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- Základní
- Střední bez maturity / vyučena
- Střední s maturitou
- Vyšší odborná škola
- Vysoká škola

Kdy jste se setkala s domácím násilím poprvé?

- V dětství
- V již předešlém vztahu
- V posledním vztahu
- Jiná...

Kdy naposledy jste se stala obětí domácího násilí před vyplněním tohoto dotazníku?

- Před 1 - 3 měsíci
- Před 3 - 6 měsíci
- Před 6 - 12 měsíci

- Před 1 rokem
- Před 2 lety
- Před 3 - 5 lety
- Jiná...

Po jak dlouhé době vztahu se objevilo agresivní chování u Vašeho partnera? *

- Po méně než 3 měsících
- Mezi 3 - 6 měsíci
- Po 1 roku
- Po 2 letech
- Po 3 letech
- Po 4 letech
- Po 5 letech
- Jiná...

Kdy po Vašem seznámením s partnerem došlo k prvnímu incidentu? *

- Po méně než 3 měsících
- Mezi 3 - 6 měsíci
- Po 1 roku
- Po 2 letech
- Po 3 letech
- Po 4 letech
- Po 5 letech
- Jiná...

Ohlásila jste toto jednání na policii? (Pokud ANO, proč?)

Pokud jste tuto skutečnost neoznámila, pokračujte na další otázku.

Text stručně odpovědi _____

Ohlásila jste toto jednání na policii? (Pokud NE, proč?)

Pokud jste odpověděla v předchozí otázce ANO, tuto otázku přeskočte.

- Vypořádala jsem se s tím sama
- Nestálo to za to / Nikdy předtím se to nestalo
- Myslela jsem si, že by policie nic nezmohla
- Myslela jsem si, že by policie nic neudělala
- Strach z partnera
- Myslela jsem si, že to je moje chyba
- Nikdo by mi nevěřil
- Nechtěla jsem, aby se o tom někdo dozvěděl
- Nechtěla jsem, aby měl partner problém s policií
- Ohlásila jsem to jiné organizaci
- Nevím
- Jiná...

Tr

Tr

Tr

<p>Jaká byla první záminka k incidentu? *</p> <p>☐ Partner měl špatnou náladu kvůli práci</p> <p>☐ Partner měl špatnou náladu, protože se mu něco nepovedlo</p> <p>☐ Partnera něco rozčílilo</p> <p>☐ Udělala jsem něco, co partnera rozčílilo</p> <p>☐ Myslím si, že to byla moje vina</p> <p>☐ Byla to nějaká banalita</p> <p>☐ Nepamatuji si / Nevím</p> <p>☐ Jiná...</p>	<p>Tr</p> <p>📄</p> <p>▶</p> <p>☰</p>
<p>Svěřila jste se někomu s domácím násilím po prvním incidentu? *</p> <p><small>Pokud ANO, napište do možnosti "Jiná" komu jste se svěřila.</small></p> <p>☐ Ano</p> <p>☐ Ne</p> <p>☐ Jiná...</p>	<p>Tr</p> <p>📄</p> <p>▶</p> <p>☰</p>
<p>Uvažovala jste někdy z důvodu domácího násilí nad tím ublížit si, spáchat sebevraždu? *</p> <p>☐ Ano</p> <p>☐ Ne</p>	
<p>Uvažovala jste někdy o vlastní obraně? (např. pomocí nože, hole, židle, klíčů, slzného spreje, atd.) *</p> <p><small>POKUD JSTE nějaký prostředek POUŽILA, napište do možnosti "Jiná" jaký.</small></p> <p>☐ Ano</p> <p>☐ Ne</p> <p>☐ Jiná...</p>	<p>Tr</p> <p>📄</p> <p>▶</p> <p>☰</p>
<p>Uvažovala jste někdy o eventualitě spáchat na útočníkovi trestný čin (ublížit mu na zdraví) jako odvetu (pomstu) za jeho jednání? *</p> <p>☐ Ano</p> <p>☐ Ne</p>	
<p>Užil Váš partner před incidentem návykové látky? (např. alkohol, heroin, pervitin, atd.) *</p> <p><small>Pokud ANO, napište do možnosti "Jiná" jaké návykové látky.</small></p> <p>☐ Ano</p> <p>☐ Ne</p> <p>☐ Jiná...</p>	<p>Tr</p> <p>📄</p> <p>▶</p> <p>☰</p>
<p>Měla jste někdy pocit ohrožení života? *</p> <p>☐ Ano</p> <p>☐ Ne</p>	<p>Tr</p> <p>📄</p> <p>▶</p> <p>☰</p>
<p>Vyžadoval Váš stav po násilném činu lékařské ošetření? *</p> <p><small>V možnosti "Jiná" můžete svou odpověď zdůvodnit.</small></p>	

Ano
 Ne
 Jiná...

Litoval Váš partner následně svého jednání?

 Ano
 Ne

Jak jste poznala, že se schyluje k násilí? Bylo to něčím rozpoznatelné?

Text dlouhé odpovědi

Jaké formy domácího násilí jste prožila?

Možno zaškrtnout více odpovědí.

 Fyzické násilí
 Psychické násilí
 Sociální násilí
 Ekonomické násilí
 Sexuální násilí

Jaké konkrétní projevy jste prožila?

	Ano	Ne
Facký, rány pěstí	☐	☐
Kopání	☐	☐
Tlučení hlavou o něco	☐	☐
Dušení	☐	☐
Tahání za vlasy, škubání vlasů	☐	☐
Bití nějakým předmětem	☐	☐
Pálení, řezání	☐	☐
Svazování	☐	☐
Zastrašování, výhružná gesta	☐	☐
Ničení osobních věcí	☐	☐
Ignorování	☐	☐
Omezování svobody, zvýšená kont...	☐	☐
Obviňování	☐	☐
Vyhrožování, vydírání	☐	☐
Vydírání přes děti	☐	☐
Odepírání spánku	☐	☐
Odepírání přístupu k mobilnímu tel...	☐	☐
Nadávky, zesměšňování	☐	☐
Agrese proti oblíbenému domácím...	☐	☐
Izolace od ostatních	☐	☐

Tr

🗨

▶

☰

Tr

🗨

▶

☰

Tr

🗨

▶

☰

Vynucování podřízenosti a posluš...	☐	☐
Zákaz přístupu k financím	☐	☐
Nucení k sexuálním praktikám	☐	☐
Znásilnění	☐	☐

Pokud Vás napadá další projev domácího násilí, který jste prožila, zde jej prosím napište.

Text stručné odpovědi _____

Byly u násilného chování přítomny i děti? *

Ano

Ne

Nemám děti

Pokud u násilného chování byly přítomny i děti, jak na to reagovaly?

Text stručné odpovědi _____

Zhoršil lockdown a nouzový stav agresivní chování partnera? *

Ano

Ne

Dokázala byste stručně popsat, jak nouzový stav a lockdown zhoršil agresivitu Vašeho partnera?
Pokud jste v předchozí otázce odpověděla "Ne", pokračujte na další otázku.

Text dlouhé odpovědi _____

Přetrvává u Vás stále nějaká forma domácího násilí? *

Ano

Ne

Pokud zůstáváte u svého partnera přes trvajcí domácí násilí, jaké jsou pro to důvody? (např. nemáte kam jít, kvůli dětem, máte ho stále ráda, bojíte se, atd.)
Pokud nesetrváváte v tomto vztahu, pokračujte na další otázku.

Text stručné odpovědi _____

Na koho jste se obrátila, když jste svou situaci chtěla začít řešit? *

Policie České republiky

Specializovaná poradna pro oběti domácího násilí / Sociální pracovníce

Intervenční centrum

Zdravotnictví

Soud

Státní zastupitelství

Jiná...

Pokud jste od partnera odešla, kam jste šla pro rozchodu s ním? *

K příbuzným / přátelům

Do azylového domu

Do intervenčního centra na krizové lůžko

Jiná...

Dokázala jste po násilném vztahu důvěřovat dalšímu muži? *

Ano

Ne

Jak Vás domácí násilí ovlivnilo do budoucna? *

Text dlouhé odpovědi

Znala jste některé z institucí, které se zabývají domácím násilím, ještě, než jste začala situaci řešit? (např. Bílý kruh bezpečí, RIAPS, ProFem, ROSA, atd.) *

Ano

Ne

